

ב' באדר א' תשע"ד
2 בפברואר 2014
חוזר מס' ח-06-2408

לכבוד
התאגידים הבנקאיים וחכ"א

הנדון: הוראות מעבר לשנת 2013
(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. לאחר התייעצות עם וועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים, ועם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות קבעתי הוראות מעבר לשנת 2013. לפיכך תיקנתי את הוראות הדיווח לציבור כמפורט להלן.

התיקונים להוראות

2. הוראות מעבר לשנת 2013 - בעמודים 6-1-673, עודכנו הוראות המעבר לשנת 2013, כמפורט בהוראה.
3. "הוראת שעה – יישום בדוחות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי של דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל": הוראת השעה והוראות המעבר בנושא זה עודכנו, כמפורט בהוראה.
4. "עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות" – במסגרת החוזר, נכללו דפי החלף המעדכנים את הוראות הדיווח לציבור בהתאם להוראת השעה 698B בדבר "עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות".
5. תאגיד בנקאי המתקשה ביישום הוראות המעבר יפנה למר עידו גליל, מנהל יחידת דיווח כספי, לקבלת הנחיות ספציפיות.

הוראות מעבר לשנת 2013 - דברי הסבר

להלן העדכונים בהוראות המעבר, תוך התייחסות להוראות מעבר לשנת 2012 שעודכנו במסגרת הוראות המעבר לשנת 2013.

דוח הדירקטוריון

6. הוראת שעה – יישום בדוחות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי של דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל.

- 6.1. בדוח הדירקטוריון ליום 31.12.2013 תיכלל התייחסות כמותית ואיכותית לגורמים העיקריים שבגינם צפוי לחול שינוי בשל אימוץ הוראות באזל III, בהון לצרכי הלימות הון וביתרות המשוקללות של נכסי הסיכון.
- 6.2. בנוסף, יש להתייחס להוראות המעבר הרלבנטיות לתקופות החל משנת 2014 כפי שנכללו במסגרת "הוראות מעבר לשנת 2014".

דוחות כספיים

7. הוראת שעה – יישום בדוחות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי של דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל
- 7.1. במסגרת הביאור המבוקר על הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים בדוח הכספי ליום 31.12.2013, יינתן גילוי מבוקר להשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III.
- 7.2. בנוסף, יש להתייחס להוראות המעבר הרלבנטיות לתקופות החל משנת 2014 כפי שנכללו במסגרת "הוראות מעבר לשנת 2014".
8. עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי
- 8.1. הנספח, אשר הבהיר כיצד יש לתת גילוי בשנת אימוץ החוזר לראשונה – שנת 2012, הוסר. הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי צריך להינתן במתכונתו המלאה בהתאם להוראות הדיווח לציבור, למעט:
- 8.1.1. הגילוי שניתן לראשונה בדוח השנתי לציבור בדבר "חובות בעייתיים בארגון מחדש". במסגרת מתן הגילוי, תאגיד בנקאי אינו נדרש להציג מספרי השוואה.
- 8.1.2. מספרי השוואה בגילוי על "מידע נוסף על חובות פגומים – יתרה ממוצעת והכנסות ריבית" יינתנו בהתאם למתכונת שבנספח הוראות המעבר לשנת 2012.
9. סעיף 19 להוראות הדיווח לציבור – מדידות שווי הוגן
- 9.1. שימוש בשער חליפין יציג כדי למדוד שווי הוגן של נכסים והתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן – הוראת המעבר המאפשרת לשער חליפין יציג להיחשב כנתון רמה 1 לצורך מדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות, הנמדדים במאזן בשווי הוגן, עודכנה במסגרת הוראות הדיווח לציבור כהוראת קבע.
- 9.2. סיכון אשראי של צד נגדי בחישוב שווי הוגן של מכשירים נגזרים – הובהר במסגרת הוראות המעבר כי הן חלות רק על דוחות כספיים רבעוניים ושנתיים בשנים 2012-2013, אך לא בדוחות הרבעוניים בשנת 2014 ואילך.
10. תקן חשבונאות בינלאומי 21 בדבר השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ – מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל.
- 10.1. הוראת המעבר החלה על אימוץ התקן אינה רלבנטית עוד ולכן הוסרה.
11. גילוי על פיקדונות
- 11.1. נוספה הוראת מעבר הנוגעת לגילוי הנדרש על פיקדונות, כמפורט בהוראה.
12. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון
- 12.1. נוספה הוראת מעבר הנוגעת לגילוי על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון, כמפורט בהוראה.
13. שילוב מכתבי הפיקוח על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור

- 13.1. נוספה הוראת מעבר הנוגעת למכתבי הפיקוח על הבנקים אשר שולבו בהוראות הדיווח לציבור במסגרת חוזר ח – 06 - 2388, וכמפורט בהוראה.
14. דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל מצטבר אחר
- 14.1. נוספה הוראת מעבר הנוגעת לדיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר, כמפורט בהוראה.
15. הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור
- 15.1. נוספה הוראת מעבר הנוגעת למועדי פרסום הדוחות לציבור, כמפורט בהוראה.

עדכון קובץ

16. מצ"ב בנספח דפי עדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור.

בכבוד רב,

דוד זקן

המפקח על הבנקים

17. מצ"ב דפי עדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון:

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(2/14) [18] 661-2	(5/12) [17] 661-2
*(3/12) [16] 661-7	(3/12) [16] 661-7
(2/14) [14] 661-8	(1/13) [13] 661-8
(2/14) [5] 661-8.1	(4/13) [4] 661-8.1
*(4/11) [1] 661-8.2	(4/11) [1] 661-8.2
(2/14) [5] 661-10.3	(1/13) [4] 661-10.3
(2/14) [1] 661-10.3.1-10.3.2	-----
(2/14) [8] 661-10.4	(6/13) [7] 661-10.4
(2/14) [13] 661-15	(12/11) [12] 661-15
(2/14) [1] 661-15.1-15.20	-----
*(2/12) [15] 661-16	(2/12) [15] 661-16
(2/14) [2] 661-20.11.1	(11/12) [1] 661-20.11.1
*(11/12) [2] 661-20.12	(11/12) [2] 661-20.12
*(12/11) [10] 664-1	(12/11) [10] 664-1
(2/14) [12] 664-3	(12/11) [11] 664-3
*(12/11) [1] 664-9.1	(12/11) [1] 664-9.1
(2/14) [16] 664-10	(12/11) [15] 664-10
*(11/00) [8] 669-89	(11/00) [8] 669-89
(2/14) [14] 669-92	(12/11) [13] 669-92
(2/14) [1] 673-1-8	-----
(2/14) [2] 674-1	(8/13) [1] 674-1
*(8/13) [1] 674-2	(8/13) [1] 674-2
(2/14) [19] 690-1	(3/12) [18] 690-1
*(1/04) [11] 690-7	(1/04) [11] 690-7
(2/14) [5] 694A-3	(11/13) [4] 694A-3
*(8/13) [3] 694A-4	(8/13) [3] 694A-4
*(8/13) [3] 694A-5	(8/13) [3] 694A-5
(2/14) [4] 694A-6	(8/13) [3] 694A-6
-----	(7/12) [2] 698B-1
-----	(12/11) [1] 698B-2-31
*(9/13) [3] 699-108	(9/13) [3] 699-108
(02/14) [3] 699-109	(11/13) [2] 699-109
(02/14) [1] 699-110	-----

תוכן העניינים		
חלק א' - כללי		
עמוד		סעיף
661-6	הגדרות	.1
661-11.1	תחולת ההוראות	.2
661-11.1	מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות	.א2
661-11.2	כללים לעריכת דוח כספי	.3
661-12	סימון הנתונים בדוחות ובביאורים	.א3
661-13	דוחות כספיים בסכומים מדווחים	.4
661-13	דוחות כספיים של שלוחות או חברות כלולות בכלכלות היפר אינפלציוניות	.א4
661-13	דוחות השוואתיים	.5
661-13	הצגה בנפרד	.6
661-13.1	מבנה הדוחות הכספיים	.7
661-14	ציון סכומים	.8
661-14	צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים	.9
661-14.3	אירועים לאחר תקופת הדיווח	.א9
661-14.3	ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער	.10
661-15	עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות	.א10
661-15.19	הצמדה	.11
661-16	מטבע חוץ	.12
661-16	עלויות אשראי	.א12
661-16	תרגום דוחות כספיים של שלוחות בחו"ל	.13
661-18	ביטוח הפרשי הצמדה ושער	.14
661-18	עסקאות בנאמנות	.15
661-18	קיצוז נכסים והתחייבויות	.א15
661-19	חתימות ותאריך הדוחות הכספיים	.16
661-19	חליפין בניירות ערך	.17
661-19	מענקי ממשלה	.א17
661-19	חכירות	.18
661-20	ירידת ערך נכסים	.א18
661-20.1	מדידות שווי הוגן	.19
661-20.17	חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות	.20
661-21	העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות	.21
661-21.53	איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות	.22

"בסיס" (Underlying) - של מכשיר נגזר –

שעור ריבית, מחיר נייר ערך, מחיר סחורה, שער חליפין של מטבע חוץ, מדד מחירים או שערים, או משתנה אחר (לרבות עצם ההתרחשות או אי ההתרחשות של ארוע מסוים, כגון תשלום בהתאם ללוח זמנים שנקבע על ידי חוזה) שצוינו. בסיס יכול להיות מחיר או שער של נכס או התחייבות, אך אינו הנכס או ההתחייבות עצמם.

"בעל עניין" - כמשמעותו בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע - 2010 (להלן - תקנות ניירות ערך);

"גוף מוסדי" - כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה - 1995

"דוח כספי" - מאזן, דוח רווח והפסד, דוח על השינויים בהון העצמי, ודוח על תזרימי המזומנים לרבות הביאורים להם, כשהם ערוכים ליום 31 בדצמבר ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך, לגבי כל אחת מהשנים המדווחות;

"דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" – כמשמעותו בסעיף 240(א) לחוק החברות;

"הלואה" - לרבות פיקדון;

"הלואות במגוון שיעורי ריבית (Blended rate Loans)" –

הלואות במגוון שיעורי ריבית כרוכות במתן הלואות חדשות בריבית שוק יחד עם הלואות קיימות בשיעורי ריבית הנמוכים מריבית השוק הנוכחית (כספים חדשים אלו אינם ניתנים בהתאם לקו אשראי קיים).

"הלואה לדיור" – כמשמעותה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 – "נהלים למתן הלואות לדיור".

"הלשכה" - לשכת רואי חשבון בישראל;

"הממשלה" - ממשלת ישראל, למעט חברות ממשלתיות ותאגידים שהוקמו על פי חוק;

"המפקח" - המפקח על הבנקים שנתמנה על פי סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941;

"הסדר להתחשבות נטו (master netting arrangement)" –

מסגרת שלפיה מספר חוזים, בין אם מאותו סוג של חוזי החלפה או התניות ובין אם מסוגים שונים, עם צד נגדי יחיד כפופים להסדר חוזי המאפשר (provides for) סילוק נטו של כל החוזים באמצעות תשלום יחיד במטבע יחיד במקרה של כשל אשראי (default) או ביטול (termination) של אחד מהחוזים.

"השקעה נטו בהלוואה מקורית (Net Investment in an Original Loan)" –

יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנוקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו.

"השתתפות בהלוואה (Loan Participation)" –

עסקה שבה תאגיד בנקאי יחיד מעמיד הלוואה גדולה ללווה ולאחר מכן מעביר זכויות בלתי מופצלות (undivided interests) בהלוואה לקבוצת בנקים או לישויות אחרות.

"התקשרות איתנה" (Firm commitment) -

הסכם עם צד שאינו קשור, המחייב את שני הצדדים ובדרך כלל ניתן לאכיפה משפטית, בעל המאפיינים הבאים:

א. ההסכם מפרט (specifies) את כל התנאים המשמעותיים, כולל הכמות שתוחלף, המחיר הקבוע והעיתוי של העסקה. המחיר הקבוע יכול להינתן

כסכום שצוין במטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי או במטבע חוץ. כמו כן הוא יכול להינתן כשיעור ריבית שצוין או כתשואה אפקטיבית שצוינה. ב. ההסכם כולל תמריץ שלילי למקרה של אי ביצוע, שהוא גבוה דיו כדי שהביצוע יהיה קרוב לודאי.

”זמן מבוזבז (Idle Time)” –

זמן מבוזבז מייצג את הזמן שבו עובדים של התאגיד הבנקאי אינם מעורבים באופן אקטיבי בביצוע פעילויות ליצירת הלוואות ספציפיות. זמן מבוזבז יכול להיווצר כתוצאה מגורמים רבים, לרבות היעדר עבודה, עיכובים במהלך עבודה (workflow), וכשל בציוד. זמן מבוזבז יכול להימדד על ידי קביעת עלויות תקן, חקר זמנים (time studies), יחסים בין זמן פרודוקטיבי לבין זמן לא פרודוקטיבי, ושיטות אחרות.

”חבות” - כמשמעותה בהוראה מס' 313 בנושא ”מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים”, למעט השקעות במניות ולמעט ערבויות שנתן הלווה לצד שלישי להבטחת אשראי שקיבל הצד השלישי מהתאגיד הבנקאי;

”חברה” - לרבות שותפות או מיזם משותף;

”חברת אם” - חברה שהתאגיד הבנקאי המדווח הינו חברה בת שלה;

”חברת בת” - כמשמעותה בחוק ניירות ערך;

”חברה כלולה” - חברה, למעט חברה מאוחדת, שהשקעת התאגיד הבנקאי בה כלולה בדוחות התאגיד הבנקאי על בסיס השווי המאזני;

”חברת כרטיסי אשראי” - תאגיד עזר המנפיק כרטיס חיוב או הסולק תשלומים שנעשו באמצעותו. לעניין זה, ”מנפיק” ו-”כרטיס חיוב” – כמשמעותם וכהגדרתם בחוק כרטיסי חיוב, התשמ”ו-1986, לפי העניין; ו”תאגיד עזר” – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ”א-1981;

”חברה מאוחדת” - חברה שדוחותיה מאוחדים עם דוחות התאגיד הבנקאי;

”חברה מוחזקת” - חברה מאוחדת או חברה כלולה;

”חברה מסונפת” - חברה כלולה שאינה חברה בת של התאגיד הבנקאי;

”חוב” (Loan, Debt) -

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

”חוב בפיגור” (Past due) -

מצב הפיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. לעניין זה, תקופת חסד (grace period) שמתיר תאגיד בנקאי, לאחר שחוב הפך טכנית לחוב בפיגור, אולם לפני שביצע חיובים בגין האיחור, לא תובא בחשבון בקביעת מצב הפיגור. לעניין זה מובהר שכאשר תאגיד בנקאי מתיר תקופת חסד כאמור, ספירת

סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג בסיווג נחות אם מתקיימים שני התנאים הבאים : (1) קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית (Reasonably Possible – ראה סעיף 47.ב.ז), לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש ; וגם - (2) החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג שאינו טוב יותר מסיווג כחובות נחותים.

”סיכון אשראי פגום” – סיכון אשראי פגום וסיכון אשראי חוץ מאזני פגום.

לעניין זה מובהר כי :

סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג כפגום אם מתקיימים שני התנאים הבאים : (1) צפוי (probable) שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש ; וגם - (2) החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג כחובות פגומים או שלא ראוי להכיר בהם כנכסים במאזן.

”סינדיקציה של הלוואה (Loan Syndication)” –

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

”סכום מדווח” – כהגדרתו בתקן חשבונאות מספר 12 (כפי שתוקן) של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות – הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים.

”סכום נקוב (Notional amount)” –

מספר של יחידות מטבע, מניות, יחידות מידה לסחורות (bushels, pounds), או יחידות אחרות שצוינו במכשיר נגזר.

”עלויות ישירות ליצירת הלוואה (Direct loan origination costs)” –

עלויות ישירות ליצירת הלוואה מייצגות עלויות המיוחסות ליצירת הלוואה. עלויות ישירות ליצירת הלוואה שהושלמה (completed) כוללות רק את העלויות המפורטות להלן :

- א. עלויות תוספתיות ישירות שנגרמו בעסקאות עם צדדים שלישיים בלתי תלויים לצורך אותה הלוואה.
- ב. עלויות מסוימות הקשורות ישירות לפעילויות ספציפיות שבוצעו על ידי התאגיד הבנקאי לצורך אותה הלוואה. פעילויות אלו כוללות :
  1. הערכת מצבו הכספי של הלווה מכאן ואילך (prospective).
  2. הערכה ורישום של ערבויות, ביטחונות (collateral) והסדרי ביטחון אחרים.
  3. משא ומתן על תנאי ההלוואה.
  4. הכנה ועיבוד של מסמכי ההלוואה.
  5. סגירת העסקה.

העלויות הקשורות ישירות לפעילויות אלו יכללו רק את אותו החלק מהתגמול הכולל של העובדים ומההטבות הנלוות לשכרם שקשור ישירות לזמן שהושקע בביצוע פעילויות אלו לצורך אותה הלוואה ועלויות אחרות הקשורות לפעילויות אלו שלא היו נגרמות אלא לצורך הלוואה זו. ראה דוגמאות בהנחיות ליישום (חלק 310-20-55 בקודיפיקציה).

“עלויות תוספתיות ישירות (Incremental Direct Costs)” –

עלויות לצורך יצירת הלוואה שיש להן את שני המאפיינים הבאים :

- א. הן תוצאה ישירה של עסקת ההלוואה והן חיוניות לביצועה.
- ב. הן לא היו נגרמות לתאגיד הבנקאי אם עסקת ההלוואה לא הייתה מתקיימת.

“עמלות הקצאת אשראי (Commitment Fees)” –

עמלות שחויבו עבור כניסה להסכם המחייב את התאגיד הבנקאי להעמיד או לרכוש הלוואה או לקיים מחויבות של הצד האחר בהתקיים תנאי ספציפי. עמלות הקצאת אשראי כוללות עמלות עבור מכתבי אשראי (letters of credit), מחויבויות לרכישת הלוואה או קבוצת הלוואות ומחויבות לתת תעודות העבר באמצעות (Pass through certificates).

“עמלות יצירת הלוואה (Loan Origination Fees)” – עמלות יצירה כוללות :

- א. עמלות שהלווה חויב בהן שמהוות ריבית ששולמה מראש או שנועדו כדי להפחית את שיעור הריבית הנומינאלי של ההלוואה, כגון תשלום עבור הפחתה בשיעור הריבית interest buy-downs (התאמות מפורשות בתשואה).
- ב. עמלות שמהוות החזר הוצאות (reimburse) לתאגיד הבנקאי עבור פעולות יצירה.
- ג. עמלות אחרות שהלווה חויב בהן הקשורות ישירות להעמדת ההלוואה (לדוגמה, עמלות ששולמו לתאגיד הבנקאי כפיצוי על מתן הלוואה מורכבת או עבור הסכמה להלוות במהירות).
- ד. עמלות שאינן מותנות בכך שההלוואה תינתן על ידי התאגיד הבנקאי שמקבל את העמלה, אבל מהוות במהות, התאמות לא מפורשות בתשואה (implicit yield adjustments) משום שההלוואה ניתנה בשיעורי ריבית או בתנאים שלא היו ניתנים בהעדר העמלה (לדוגמה: עמלות סינדיקציה מסוימות המוזכרות בסעיף 10.5.19).
- ה. עמלות שהלווה חויב בהן בקשר לתהליך היצירה, המימון מחדש או הארגון מחדש של הלוואה. מונח זה כולל, אך אינו מוגבל לנקודות (Points), דמי ניהול, עמלות ארגון (arrangement), עמלות השמה, עמלות הגשת בקשה (application), עמלות חיתום ועמלות אחרות הנלוות לעסקאות מתן הלוואות וכן כוללות עמלות סינדיקציה ועמלות השתתפות בהלוואה (participation) עד לגובה המיוחס לחלק ההלוואה שנשמר על ידי התאגיד הבנקאי.

"עמלות כרטיסי אשראי (Credit Card Fees)" – העמלות התקופתיות האחידות (uniform) אשר מעניקות למחזיקי כרטיסים זכות להשתמש בכרטיסי אשראי. הסכום של עמלות אלו בדרך כלל אינו תלוי בהיקף האשראי הזמין לניצול (level of credit available) או בתדירות השימוש בכרטיס. באופן טיפוסי, השימוש בכרטיסי אשראי מאפשר למחזיק כרטיס האשראי לשלם עבור רכישת טובין (goods) ושירותים באופן תקופתי, במועד החיוב (בדרך כלל חודשי), כרוך בהעמדת אשראי, ואם התשלום לא מתבצע במועד החיוב, כרוך בחיובי ריבית או מימון. עמלות כרטיסי אשראי כוללות עמלות שהתקבלו בהסדרים דומים, למשל עמלות בגין כרטיס חיוב (charge card) וכרטיס חיוב במזומן (cash charge card).

"עסקה חזויה (Forecasted transaction)" –

עסקה הצפויה (expected) להתבצע, אשר בגינה אין התקשרות איתנה. כיוון שלא בוצעה עדיין שום עסקה ולא התרחש עדיין שום אירוע וכיוון שהעסקה לכשתתבצע או האירוע לכשיתרחש יהיו לפי מחיר השוק באותה עת, עסקה חזויה אינה מקנה לתאגיד הבנקאי שום מחויבות בהווה לויתורים בעתיד.

"ערך נוכחי (Present Value)" –

כלי המשמש על מנת לקשר סכומים עתידיים (תזרימי מזומנים או ערכים) לסכום נוכחי, תוך שימוש בשיעור היוון (יישום של גישת ההכנסה). טכניקות ערך נוכחי שונות זו מזו בדרך שבה הן כוללות התאמה לסיכון ובסוג תזרימי המזומנים בהם הן משתמשות. ראה הגדרת טכניקת התאמת שיעור היוון בסעיף 19.

"פיקדון" – לרבות הלוואה מכל סוג;

"פיקדון לפי דרישה" – פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

"פיקדון לזמן קצוב" –

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה, אלא אם כן משיכה מוקדמת מחויבת בקנס שסכומו לפחות 7 ימי ריבית פשוטה על הסכום שנמשך.

"פיקדונות לפי מידת הגבייה" –

פיקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ואין לתאגיד סיכון להפסד מהאשראי שניתן מפיקדונות אלה, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלוואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שקבע המפקיד;

"פיקדונות מיועדים" –

פיקדונות, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלוואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שבו הועמדו הפיקדונות (אם התאגיד הבנקאי נתן הלוואה במטבע שונה מהמטבע שבו הועמדו הפיקדונות, ייחשבו הפיקדונות כ"מיועדים" רק אם גודר סיכון שער החליפין של מטבע חוץ של הפיקדון או של ההלוואה); החזרת הפיקדונות למפקיד אינה מותנית בגביית האשראיים שניתנו מפיקדונות אלה;

"פיקדון נושא ריבית" - פיקדון שבו התאגיד הבנקאי משלם למפקיד תשלום כלשהו כפיצוי עבור השימוש בכספי הפיקדון. פיקדון שבו שיעור הריבית מותאם תקופתית בתגובה לשינויים בריבית שוק וגורמים אחרים צריך להיות מדווח כפיקדון נושא ריבית אפילו אם השיעור הופחת לאפס, בהינתן ששיעור הריבית על פיקדון זה יכול לעלות כאשר תנאי השוק ישתנו. פיקדון אשר משועבד כביטחון להלוואה או לנכס פיננסי אחר ידווח כפיקדון נושא ריבית.

"פיקדון שאינו נושא ריבית" – פיקדון שאינו "פיקדון נושא ריבית".

"פעילות בחו"ל" - פעילות שביצעה שלוחה בחו"ל;

"פעילויות מתן הלוואות (Lending Activities)" – מתן הלוואות, התחייבויות למתן הלוואות, מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואות, ארגון מכתבי אשראי (arranging standby letters of credit), יצירת סינדיקציה של הלוואות, הינן פעילויות למתן הלוואות.

"צד קשור" - כהגדרתו בתקן חשבונאות בינלאומי 24 בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור", למעט בעל עניין;

"ציבור" - למעט הממשלה, ממשלות זרות ובנקים;

"קבוצת רכישה" – קבוצת רכישה היא התארגנות של קבוצת אנשים על מנת לרכוש קרקע ולבנות פרויקט מגורים הכולל עשר יחידות דיור ומעלה. ההתארגנות יכולה להיעשות באופנים שונים, לרבות באמצעות עמותה.

"קבוצת חובות (Class of Financing Receivable)" -

קבוצה של חובות שנקבעת על בסיס כל הגורמים הבאים:

1. מאפייני הסיכון של החוב
2. השיטה של התאגיד הבנקאי למעקב והערכת סיכון אשראי

"רווח כולל (Comprehensive income)" -

השינוי בהון העצמי (equity) של תאגיד בנקאי במהלך תקופה מעסקאות ומאירועים ונסיבות אחרים הנובעים ממקורות שאינם מקורות של הבעלים (non-owner). שינוי זה כולל את כל השינויים בהון העצמי במהלך תקופה, למעט אלה הנובעים מהשקעות על ידי בעלים ומחלוקות לבעלים.

"ריבית" - לרבות הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הריבית, הפרשי שער על הריבית, והפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הקרן.

"שווי הוגן (Fair value)" -

המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה (orderly) בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

"שיעור החלפת ריבית ליבור (LIBOR swap rate)" –

שיעור הריבית הקבוע בחוזה החלפת שיעורי ריבית במטבע יחיד, בעל סכום נקוב קבוע (constant-notional interest rate swap), שבו הרגל המשתנה מתייחסת לליבור London LIBOR - (Interbank Offered Rate) ללא תוספת מרווח מעבר לליבור בגין רגל משתנה זו. שיעור ריבית קבוע זה הוא השיעור הנגזר אשר יביא לכך שהשווי ההוגן של חוזה ההחלפה במועד תחילתו יהיה שווה לאפס, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הקבועים, המבוסס על אותו שיעור שווה לערך הנוכחי של תזרימי המזומנים המשתנים.

"שיעור ריבית אפקטיבי (Effective Interest Rate)" –

ראה הגדרת שיעור ריבית אפקטיבי בסעיף 13 (עמוד 6.3-662) להוראות הדיווח לציבור.

- ב. יש לקזז מסעיפי הלוואות ופיקדונות סכומי ריבית, הכלולים ביתרות בספרים, ששולמו או שנתקבלו בגינם בתקופת הדוח הכספי ושמתייחסים לתקופה שלאחר יום המאזן.
- ג. כאשר קיים הסכם בדבר השלמת ריבית לפיו תשלם הממשלה לתאגיד הבנקאי הפרשי ריבית בגין הלוואות שנתן אזי;
- (1) במאזן בסעיף אשראי לציבור - תוצגנה ההלוואות לזכאים בצירוף סכומי השלמת ריבית שנזקפו לדוח רווח והפסד, כאמור בפסקה (2);
- (2) בדוח רווח והפסד - תיזקף השלמת ריבית אל הכנסות הריבית מהלווה לפי הריבית האפקטיבית הגלומה בתזרים המזומנים הנובע מהסכם ההלוואה ומהסכם השלמת הריבית ביחד;
- (3) בביאור על אשראי לממשלה - יינתן גילוי ליתרת השלמת הריבית שהועמדה לזכות התאגיד הבנקאי וכן לסכום שטרם נזקף לדוח רווח והפסד ושנוכה מהיתרה הנ"ל.
- ד. (1) הכנסות והוצאות של ריבית תיזקפנה לדוח רווח והפסד לפי הריבית האפקטיבית הגלומה בזרם הפרעונות הצפוי.
- (2) בגין אשראי אשר לוהי רשאי לפרוע בפרעון מוקדם, תיזקף לדוח רווח והפסד ריבית לפי השיעור הנקוב בהסכם למקרה של פרעון מוקדם, או לפי שיעור הריבית האפקטיבית, כנמוך שבהם. בחישוב הריבית לפי ההסכם אין לכלול עמלת פרעון מוקדם שחושבה לפי סעיף 56.ד.

10א. עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות¹

כללי

א. תאגידי בנקאיים ורואי החשבון שלהם נדרשים לעקוב אחר כללי החשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב המשפיעים על הטיפול החשבונאי בעמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות, שהינם בתוקף בארצות הברית, ולעדכן את הטיפול החשבונאי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים.

ב. תאגידי בנקאיים יישמו את העמדות של ה-OCC (Bank Accounting Advisory Series) בפרק 2D בדבר "עמלות יצירה ועלויות (לרבות פרמיות וניכיונות)".

הטיפול החשבונאי בעמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות

10.1. 310-20-00 – לא נכלל.

10.2. 310-20-05 – סקירה כללית ורקע

10.2.1. סעיף זה קובע הנחיות לגבי הכרה, מדידה, גריעה וגילוי לגבי עמלות שאינן

ניתנות להחזרה, עלויות יצירה, ועלויות רכישה המיוחסות לפעילויות מתן

הלוואות (lending activities) ורכישת הלוואות (loan).

¹ סעיף זה מבוסס על תרגום סעיף 310-20 "Nonrefundable Fees and Other Costs" בקודיפיקציה של תקני החשבונאות בארה"ב (להלן- הקודיפיקציה). מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את מספור הסעיפים בקודיפיקציה 310-20. כך לדוגמא: סעיף 310-20-05-1 בקודיפיקציה תורגם בסעיף 10.2.1. הנחיות היישום של קודיפיקציה 310-20 לא תורגמו בסעיף זה אך מהוות חלק בלתי נפרד מהוראות הסעיף.

עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות

10.2.2. תאגיד בנקאי עשוי לרכוש הלוואה על ידי מתן הלוואה (יצירת ההלוואה – originating the loan) או על ידי רכישתה (רכישת הלוואה מצד אחר שאינן הלווה (borrower)). סעיף זה מסדיר את הטיפול החשבונאי והדיווח הכספי על עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועל עלויות המיוחסות לפעילויות של מתן הלוואות ורכישת הלוואות. הפעילויות של תאגיד בנקאי הקודמות להוצאת כספים (disbursement of funds) מתחלקות בדרך כלל ל:

(א) מאמצים לזהות ולמשוך לווים פוטנציאליים.

(ב) מאמצים הנדרשים ליצירת (originate) הלוואה או מחויבות למתן הלוואה (loan commitment) לאחר שלווה פוטנציאלי מבקש לקבל הלוואה או מחויבות למתן הלוואה.

לעמלות שאינן ניתנות להחזרה ישנן שמות שונים בפועל כגון: עמלות יצירה (origination fees), נקודות (points), עמלות השמה (placement fees), **עמלות הקצאת אשראי (commitment fees)**, עמלות הגשת בקשה להלוואה (application fee), דמי ניהול, עמלות בגין ארגון מחדש, ועמלות סינדיקציה (syndication fees), אך לצורך סעיף זה, עמלות אלו מכונות **עמלות יצירת הלוואה**, עמלות הקצאת אשראי או עמלות סינדיקציה.

הסדרים של כרטיסי אשראי (Credit Card Arrangements)

10.2.3. קווי אשראי זמינים של כרטיסי אשראי והסדרים דומים של כרטיסי חיוב הינם מחויבויות למתן הלוואות, ועמלות הנגבות בקשר לכרטיסים כאלו (**עמלות כרטיסי אשראי**) נחשבות בחלקן כעמלות הקצאת אשראי. תאגידי בנקאיים מנפיקים כרטיסי אשראי, כרטיסי חיוב, כרטיסי חיוב בנקאי (bank charge cards), וכרטיסים דומים אחרים (ביחד, כרטיסי אשראי) במגוון של תנאים. מנפיק עשוי לחייב בעמלת יצירה (origination fee) בקשר להנפקת כרטיס אשראי ובעמלת חידוש תקופתית עבור המשך מתן הזכויות שמעניק כרטיס האשראי. כחלק מקידום מכירות כדי למשוך מחזיקי כרטיס חדשים או כדי לשמור על מחזיקי כרטיס קיימים, חלק ממנפיקים אלו עשויים לוותר על התשלום של עמלות כרטיסי אשראי עבור תקופת השימוש הראשונה, או במקרים מסוימים, עבור תקופה ארוכה יותר. תאגידי בנקאיים אחרים מנפיקים כרטיסי אשראי שאינם דורשים תשלום עמלה כלשהי עבור השימוש בכרטיס האשראי.

10.2.4. תאגיד בנקאי (מנפיק כרטיס אשראי) יכול לרכוש חשבונות כרטיסי אשראי (may acquire credit card accounts) על ידי תשלום לצד שלישי.

[הקלד טקסט]

באופן טיפוסי, בגין חשבונות כרטיסי האשראי אין יתרות חייבים שטרם
נפרעו

במועד הרכישה. חשבונות כרטיסי אשראי נרכשים באופן פרטני (אחד בכל פעם) על ידי תשלום סכום עבור כל הסכם שאושר להנפקת כרטיס אשראי (approved credit card agreement). הצד השלישי יכול להיות כל אחד מהמפורטים להלן:

- א. מומחה בשיווק ישיר.
- ב. קבוצת זיקה (affinity group) (ארגון מקצועי, תרבותי או אחר).
- ג. ממתג משותף (cobrander) (חברת תעופה, יצרן רכב, מלון או ישות מסחרית או ישות קמעונאית אחרת). תחת הסדר למיתוג משותף, שמו של הצד השלישי מופיע על כרטיס האשראי, ולצד השלישי יש מחויבות נמשכת לספק סחורות או שירותים, כמו הנחות מוצר, למחזיקי הכרטיס לתקופה ארוכה, המועילה (benefits) ישירות או בעקיפין למנפיק כרטיס האשראי.

10.3. 15-20-310 תחולה וחריגים לתחולה

ישויות

10.3.1. לא נכלל.

עסקאות

10.3.2. ההנחיות בסעיף זה כוללות התייחסות מפורשת לעסקאות הבאות:

- א. ההכרה והסיווג במאזן של עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות המימון לפעילויות מתן הלוואות.
- ב. הטיפול החשבונאי בניכיונות, פרמיות ועמלות הקצאת אשראי המימון לרכישת הלוואות ואגרות חוב אחרות כגון אג"ח חברות, אג"ח ממשלתיות, קבוצות של הלוואות, וניירות ערך מגובי הלוואות (כגון תעודות העבר באמצעות (pass-through certificates), מחויבויות מגובות במשכנתאות והלוואות אחרות המכונות הלוואות שאוגחו).
- ג. הלוואות שיועדו כפריט מגודר בגידור שווי הוגן בהתאם לחלק א'1 בהוראות הדיווח לציבור.

10.3.3. ההנחיות בסעיף זה לא יחולו לגבי העסקאות המפורטות להלן:

- א. עמלות יצירת הלוואה ועמלות הקצאת אשראי הניתנות להחזרה; עם זאת, יש ליישם את ההנחיות בסעיף זה כאשר עמלות אלו הופכות לאחר מכן לעמלות שאינן ניתנות להחזרה.
- ב. עלויות שנגרמו לתאגיד הבנקאי בעסקאות עם צדדים שלישיים בלתי תלויים, אם התאגיד הבנקאי מחייב ישירות את הלווה בעלויות אלו.
- ג. עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות המימון ליצירת הלוואות או לרכישתן המדווחות לפי שווי שוק, אם השינויים בשווי השוק נזקפים

לרווח והפסד. החריג המוזכר בפסקה זו ובפסקה (ב) חל על עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות המימון ליצירת הלוואות שמדווחות לפי שווי שוק, וכן לפרמיות או ניכיונות שנוצרו ברכישת הלוואות המדווחות לפי שווי שוק. הלוואות המדווחות לפי עלות או לפי הנמוך מבין עלות לשוק, הלוואות או אגרות חוב המדווחות לפי שווי שוק כאשר השינויים בשווי מדווחים ברווח כולל אחר (כולל נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם)², ואגרות חוב שסוגו כזמינות למכירה), והלוואות בריבית שוק או הלוואות שמותאמות לריבית שוק אינן נחשבות להלוואות המדווחות לפי שווי שוק.

ד. עמלות ועלויות המימון להתקשרות (commitment) ליצירת הלוואות, מכירתן, או רכישתן, המטופלות חשבונאית כמכשיר נגזר בהתאם לחלק א'1 בהוראות הדיווח לציבור.

ה. עמלות ועלויות המימון למחויבות (standby commitment) לרכישת הלוואות אם תאריך הסילוק של מחויבות (commitment) זו אינו תוך פרק זמן סביר או שלתאגיד הבנקאי אין את הכוונה והיכולת לרכוש את הלוואות (accept delivery) מבלי למכור נכסים.

מכשירים

10.3.4. הטבלה הבאה מתארת את היישום של סעיף זה לגבי סוגים שונים של נכסים

<u>סוגי נכסים</u>	<u>הטיפול החשבונאי</u>	<u>ישימות הסעיף</u>
הלוואות או אגרות חוב המוחזקות לפדיון	עלות היסטורית או מופחתת	כן
הלוואות המוחזקות למכירה	עלות או שוק כנמוך	כן
הלוואות או אגרות חוב למסחר	שווי שוק, שינויים בשווי נכללים ברווח והפסד	לא
הלוואות או אגרות חוב זמינות למכירה ¹	שווי שוק, שינויים בשווי מדווחים ברווח כולל אחר	כן

(1) לרבות נכסים פיננסיים הניתנים לפירעון מוקדם² ואגרות חוב שסוגו כזמינות למכירה.

נושאים אחרים

10.3.5. ההנחיות בסעיף זה ייושמו לגבי כל חוזה הלוואה בנפרד. קיבוץ של מספר הלוואות דומות לצורך הכרה בעמלות נטו או בעלויות נטו ובפרמיות או

² כמוגדר בסעיף 21.14 בהוראות הדיווח לציבור.

בניכיונות ברכישה מותר אם התנאים בסעיף 10.6.26 להלן מתקיימים או אם ההכרה שנובעת מכך לא שונה באופן מהותי מהסכום שהיה מוכר בייחוס על בסיס כל הלוואה בנפרד.

10.4. 310-20-20 רשימת מונחים – נכללו בסעיף 1 להוראות הדיווח לציבור.

10.5. 310-20-25 הכרה

10.5.1. סעיף 10.5 מטפל בהכרה בעמלות ועלויות מסוימות בגין מתן הלוואות, ומתייחס ספציפית ל:

- א. עמלות יצירת הלוואה ועלויות ישירות ליצירת הלוואה.
- ב. עלויות אחרות הקשורות למתן הלוואות.
- ג. קביעת עלות.
- ד. עמלות הקצאת אשראי.
- ה. עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי.
- ו. עמלות מסינדיקציה של הלוואה (Loan syndication).
- ז. רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות.
- ח. צדדים שלישיים בלתי תלויים.

עמלות יצירת הלוואה ועלויות ישירות ליצירת הלוואה

10.5.2. עמלות מיצירת הלוואה ידחו. באופן דומה, עלויות ישירות ליצירת הלוואה יידחו.

עלויות אחרות הקשורות למתן הלוואות

10.5.3. כל העלויות האחרות המתייחסות למתן הלוואות, לרבות עלויות המתייחסות לפעילויות שבוצעו על ידי התאגיד הבנקאי לצורך פרסום, שידול לווים פוטנציאליים, שרות הלוואות קיימות ופעילויות נלוות נוספות הקשורות להקמה וניטור של מדיניות אשראי, פיקוח, וניהול (administration), יזקפו כהוצאה עם התהוותן. תגמול עובדים והטבות הנלוות לשכר הקשורות לפעילויות אלו, מאמצים למתן הלוואה שלא צלחו, ו"זמן מבוזבז" (Idle time) יזקפו כהוצאה עם התהוותם. הוצאות הנהלה וכלליות, שכר דירה, פחת, וכל שאר עלויות התפוסה (occupancy) והציוד נחשבות כעלויות עקיפות ויזקפו כהוצאה עם התהוותן.

10.5.4. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, עלויות בגין תוכנה המיועדת לעיבוד וליצירת הלוואה אינן כשירות לדחייה כעלויות ישירות ליצירת הלוואה. עלויות אלו אינן עלויות אחרות הקשורות לאותן פעילויות שלא היו נגרמות אלא לצורך אותה הלוואה, כפי שצוין בהגדרת המונח.

10.5.5. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, עמלות ששולמו ללשכת שירות עבור עיבוד הלוואה אינן כשירות לדחייה כעלויות ישירות ליצירת

הלוואה משום שהשירותים בוצעו לאחר שההלוואה כבר הועמדה; העלויות אינן עלויות יצירה.

10.5.6. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, בונוסים המבוססים על העמדת הלוואות מוצלחת ומשולמים לעובדים המעורבים בפעילויות יצירת הלוואה ניתנים לדחייה באופן חלקי כעלויות ישירות ליצירת הלוואה. בונוסים הינם חלק מהתגמול הכולל של העובד. החלק מהתגמול הכולל של העובד שניתן לדחייה כעלויות ישירות ליצירת הלוואה הינו החלק המזוהה ישירות עם הזמן שהושקע בפעילויות שצוינו בהגדרת מונח זה וגרם ליצירת הלוואה.

10.5.7. בהתאם להגדרת עלויות ישירות ליצירת הלוואה, אם תגמול לעובד, המשולם באופן טיפוסי על ידי משכורת או שכר לפי שעה, מוחלף במלואו או בחלקו בעמלות בגין העמדת הלוואות מוצלחת, עלויות אלו ניתנות לדחייה באופן חלקי כעלויות ישירות ליצירת הלוואה. כפי שצוין בסעיף 10.5.6, ידחה רק החלק היחסי מהתגמול הכולל של העובדים שקשור ישירות לזמן שהושקע בפעילויות שצוינו בהגדרת מונח זה לצורך הלוואות שהושלמו. הסדרי תגמול מבוססי עמלות בין תאגיד בנקאי לבין עובדיו עשויים להיות דומים להסדרים של תאגיד בנקאי עם צדדים שלישיים בלתי תלויים כגון מתווכי הלוואות (loan brokers). עם זאת, כאשר פעילויות יצירה מתבצעות על ידי עובדי התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי חייב להקצות עלויות תגמול מתאימות לפעילויות שצוינו בהגדרת עלויות ישירות ברכישת הלוואה, על בסיס החלק היחסי של הזמן שהושקע על ידי העובדים. הקצאת התגמול הכולל של העובדים בין פעילויות יצירה לבין פעילויות אחרות נעשית כך שרק אותן עלויות המתייחסות לפעילויות מתן הלוואות שצוינו בהגדרת מונח זה ידחו עבור הלוואות שהושלמו, גם אם העמלות מהוות 100 אחוז מתגמול כאמור והן מבוססות רק על עסקאות של הלוואות שהושלמו.

קביעת עלות

10.5.8. סעיף זה אינו מפרט כיצד לקבוע עלויות אלא אלו עלויות חייבות להדחות. במקרים רבים, ניתן להשתמש בתמחיר תקן (standard costing) כדי לאמוד את העלויות שיש לדחות בהתאם לתנאים של סעיף זה. עבור הלוואות מסוימות, עלות היצירה עשויה להיות דומה ותמחיר תקן עשוי להתאים להלוואות אלו, בעוד שלהלוואות אחרות יכול להיות אופי כזה שיגרום לכך שהעלויות יהיו חייבות להיות מזוהות בנפרד. מלוויים יכולים להשתמש בכל שיטה או בצרוף של שיטות שישקפו מידע נאות לצורך דיווח על תוצאות כספיות בהתאם לסעיף זה. פיתוח שיטת תמחיר תקן מחייב (require) ניתוח סטיות (variances) תקופתי, ואם נדרש, התאמת האומדנים של תמחיר התקן. שיטות תמחיר תקן אפשריות שעשויות לשמש למדידת עלויות המיוחסות לעסקאות שבוצעו, כוללות עלויות תקן

(standard costs), עלויות בפועל (actual costs), תהליך עבודה (job process) (לדוגמא, הלוואות הומוגניות), או סדר עבודה (job order) (לדוגמא, הלוואות ספציפיות).

10.5.9. המושג החשבונאי של שיטת המאמצים המוצלחים (The successful-) efforts accounting notion) שנעשה בו שימוש ברמת התאגיד הבנקאי עלול לגרום לשיטת תמחיר תקן אשר לא תשקף במדויק את סכום העלויות שניתן לדחותן ולהפחיתן בהתאם לתנאים של סעיף זה. מאמצי הלוואה מוצלחים יכולים להיקבע כאחוז מכל פעילות (function) (לדוגמא, הגשת בקשה, אימות, חיתום, הערכת שווי, סגירה), ועשויים להתבסס על אחוז המאמצים המוצלחים והלא מוצלחים שנקבעו לכל פעילות, מותאם בגין זמן מבוזבז ובגין זמן שהושקע בפעילויות שהעלויות הקשורות אליהן לא ניתנות לדחייה.

10.5.10. לצורך הטיפול החשבונאי בעלויות המיוחסות ליצירת הלוואות שטרם נסגרו (closed), נדרש להפעיל שיקול דעת כדי להעריך את מספר ההלוואות בתהליך שתוצאתן יצירה מוצלחת של הלוואה. ניתן לדחות עלויות יצירה של הלוואה בתהליך עד שההלוואה נסגרת או עד שההלוואה נחשבת כמאמץ שלא הצליח. אם, לאחר תאריך המאזן אך לפני תאריך אישור הדוחות לפרסום, הלוואה בתהליך נקבעת כמאמץ שלא הצליח, אזי עלויות שנדחו עד לתאריך המאזן יזקפו כהוצאה בתקופה המסתיימת בתאריך המאזן.

עמלות הקצאת אשראי

10.5.11. פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.3, עמלות שהתקבלו עבור מחויבות ליצירה או לרכישה של הלוואה או של קבוצת הלוואות יידחו.

10.5.12. עלויות ישירות ליצירת הלוואה שנגרמו כתוצאה מהעמדת מחויבות ליצירת הלוואה יקוזזו כנגד כל עמלת הקצאת אשראי קשורה והסכום נטו יוכר כפי שנקבע בסעיף 10.7.3.

10.5.13. אם עלויות כשירות המיוחסות למחויבויות עולות על עמלות הקצאת אשראי שהתקבלו (או אם לא חויבה עמלה), הקביעה האם העלות נטו תדחה תלויה בהסתברות למימוש המחויבות. סעיף זה חל על עמלות שאינן ניתנות להחזרה וגם על עלויות, וסעיפים 10.7.3 ו- 10.5.1 עשויים לדרוש כי הסכום נטו של פריטים אלו ידחה. עם זאת, אם ההסתברות שהמחויבות תמומש היא קלושה, כל העלויות נטו יזקפו מיידית כהוצאה ולא ידחו ויופחתו על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות.

10.5.14. עמלות שהתקבלו עבור מתן מכתבי אשראי מסחריים (commercial letters of credit) יטופלו לפי סעיף זה. עמלות אלו נחשבות כעמלות הקצאת אשראי, והטיפול החשבונאי מפורט בסעיף 10.7.3.

עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי

10.5.15. עמלות כרטיסי אשראי בדרך כלל מכסות מגוון שירותים הניתנים למחזיקי כרטיסים. בהתאם לכך, העמלות התקופתיות שמחזיקי כרטיסים מחויבים בהן יידחו. טיפול חשבונאי זה יחול גם על הסדרים דומים בכרטיסים הכרוכים בהעמדת אשראי (extension of credit) על ידי מנפיק הכרטיס.

10.5.16. רק עלויות יצירה הכשירות להיות עלויות ישירות ליצירת הלוואה, כהגדרת מונח זה, כשירות לדחייה. כל העלויות האחרות יזקפו כהוצאה עם התהוותן. לכן, סביר (likely) שעלויות שכשירות לדחייה יהיו גבוהות מעמלות רק כאשר כרטיס אשראי מונפק לראשונה.

10.5.17. עלויות יצירה בגין כרטיס אשראי יקוּזוּ כנגד העמלה הקשורה לכרטיס האשראי, אם קיימת. במקרים בהם מחויבת עמלה משמעותית, תקופת הזכאות (the privilege period) הינה התקופה שהעמלה מעניקה למחזיק הכרטיס להשתמש בכרטיס האשראי. אם לא מחויבת עמלה משמעותית, תקופת הזכאות תהיה שנה אחת. לעניין זה, משמעותיות תוערך על בסיס סכום העמלה יחסית לעלויות הקשורות.

10.5.18. הטיפול החשבונאי בחשבונות (accounts) כרטיסי אשראי שנרכשו (acquired) באופן פרטני יהיה כמו הטיפול ביצירת הלוואה (originations) בהתאם לסעיף זה. סכומים ששולמו לצד שלישי עבור רכישה של חשבונות פרטניים של כרטיסי אשראי ידחו ויקוּזוּ כנגד עמלת כרטיס האשראי המתייחסת, אם קיימת.

עמלות מסינדיקציה של הלוואה (Loan Syndication Fees)

10.5.19. תאגיד בנקאי המארגן סינדיקציה של הלוואה (הסינדיקטור) יכיר בעמלות מסינדיקציה של הלוואה במועד השלמת הסינדיקציה, אלא אם נשמר על ידו חלק מההלוואה שנוצרה בסינדיקציה. אם התשואה על חלק ההלוואה שנשמר על ידי הסינדיקטור נמוכה מהתשואה הממוצעת של שאר משתתפי הסינדיקציה, לאחר שהובאו בחשבון העמלות שהועברו על ידי הסינדיקטור, הסינדיקטור ידחה חלק מעמלת הסינדיקציה כך שהתשואה על החלק שנשמר על ידו לא תפחת מהתשואה הממוצעת על ההלוואות המוחזקות (held by) על ידי שאר המשתתפים בסינדיקציה.

10.5.20. כל העסקאות שבנויות משפטית כסינדיקציות של הלוואה יטופלו חשבונאית כסינדיקציות של הלוואה בהתאם לתנאים של סעיף זה.

10.5.21. לא נכלל.

רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות

10.5.22. סעיף 10.6.5 מבהיר כי ההשקעה הראשונית בהלוואה שנרכשה או בקבוצת הלוואות שנרכשו תכלול את הסכום ששולם למוכר בתוספת כל העמלות

ששולמו ובניכוי כל עמלות שהתקבלו. לעיתים קרובות, ההשקעה הראשונית בהלוואה שונה מסכום קרן ההלוואה במועד הרכישה. שאר העלויות שנגרמו בקשר לרכישת הלוואות או בקשר לנטילת מחויבות לרכישת הלוואות יזקפו כהוצאות עם התהוותן.

10.5.23. ייחוס של עמלה כעמלת יצירה או ייחוס של עלות כעלות יצירה של הלוואה שנרכשה אינו ראוי מאחר והלוואה שנרכשה כבר נוצרה על ידי צד אחר. עלויות שנגרמו בקשר לרכישת הלוואות או בקשר לנטילת מחויבות לרכישת הלוואות, כולל עלויות בגין **השתתפות בהלוואה** (participation), יזקפו כהוצאה בהתאם לסעיף 10.7.15.

10.5.24. עבור התאגיד הבנקאי יוצר ההלוואה (the originating lender), עמלות ועלויות נטו המיוחסות להשתתפות בהלוואה יהיו מרכיב ביתרת ההשקעה נטו של ההלוואה ויעשה בהן שימוש לחישוב הרווח או ההפסד לאחר מכירה עוקבת כפי שמתואר בסעיף 10.7.16.

צדדים שלישיים בלתי תלויים

10.5.25. אם תאגיד בנקאי משתמש בצד שלישי לצורך יצירת הלוואות והצד השלישי לא נחשב בלתי תלוי בגלל מספר סיבות, אבל הוא גם אינו עובד של התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי ידחה את אותן עלויות הקשורות ישירות לפעילויות ספציפיות, שניתן לקבוע כי הן עומדות בקריטריון של עלויות ישירות ליצירת הלוואה בהתאם להגדרת מונח זה, כל עוד עלויות אלו לא היו נגרמות אלא לצורך הלוואה זו.

10.5.26. עמלות המשולמות לצדדים שלישיים בלתי תלויים עבור שרותי ייעוץ בנוגע לפעילויות ליצירת הלוואה, אפילו אם אותן פעילויות מתבצעות באופן פנימי, אינן נחשבות ככאלה שנגרמו עבור הפעילויות הספציפיות שנקבעו בהגדרת המונח עלויות ישירות ברכישת הלוואה, והן יזקפו כהוצאה עם התהוותן, בין אם הן שולמו לצדדים שלישיים בלתי תלויים ובין אם הן התבצעו באופן פנימי.

10.5.27. עמלות ששולמו לצד שלישי בלתי תלוי, או נגרמו באופן פנימי, עבור ניהול תיק או ייעוץ השקעות נחשבות כעלויות אחרות שנגרמו בקשר לרכישת הלוואות או בקשר לנטילת מחויבות לרכישת הלוואות, מפני שהן מהוות עלויות יעוץ השקעות, ולא עלויות לצורך יצירת הלוואה. לכן, עלויות אלו יזקפו כהוצאה בהתאם לסעיף 10.7.15 בין אם העלויות שולמו לצדדים שלישיים בלתי תלויים ובין אם הן נגרמו באופן פנימי. בנסיבות מסוימות נדרש להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע אם צד שלישי הוא בלתי תלוי.

10.6 .30-20-31 מדידה לראשונה

כללי

10.6.1. סעיף 10.6 מטפל במדידת סוגים מסוימים של עמלות ועלויות בגין מתן הלוואות, בפרט:

- א. עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה.
- ב. עמלות סינדיקציה.
- ג. רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות.

עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה

10.6.2. עמלות מיצירת הלוואה ועלויות ישירות ליצירת הלוואה עבור הלוואה נתונה יקוזזו ורק הסכום נטו יידחה.

10.6.3. עבור הלוואות בשיעור ריבית עולה, יתרת החוב הרשומה נטו של הלוואה (the recorded net investment in a loan) עשויה להיות גבוהה מהסכום בו יכול הלווה לסלק את המחויבות רק אם העודף נובע מפרמיה ברכישה (הלוואות שנרכשו) או מעלויות הלוואה הכשירות לדחייה גבוהות מעמלות הלוואה (הלוואות שנוצרו).

עמלות סינדיקציה

10.6.4. סעיף 10.5.19 מבהיר שאם התשואה על החלק של הלוואה שנשמר על ידי הסינדיקטור נמוכה מהתשואה הממוצעת של שאר משתתפי הסינדיקציה לאחר שהובאו בחשבון עמלות שהועברו על ידי הסינדיקטור, הסינדיקטור ידחה חלק מעמלת הסינדיקציה כך שהתשואה על החלק שנשמר על ידו לא תפחת מהתשואה הממוצעת על הלוואות המוחזקות על ידי שאר המשתתפים בסינדיקציה.

רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות

10.6.5. ההשקעה הראשונית בהלוואה שנרכשה או בקבוצת הלוואות שנרכשו תכלול את הסכום ששולם למוכר בתוספת כל העמלות ששולמו ובניכוי כל העמלות שהתקבלו. ביישום התנאים של סעיף זה עבור הלוואות שנרכשו כקבוצה, הרוכש יכול להקצות את ההשקעה הראשונית לכל הלוואה בנפרד או לטפל חשבונאית בהשקעה הראשונית באופן מצרפי.

10.7 .35-20-31 מדידה עוקבת (subsequent measurement)

כללי

10.7.1. סעיף 10.7 מטפל בסוגיות מדידה של עמלות ועלויות מסוימות הקשורות למגוון דרכים למתן הלוואות, ומתייחס ספציפית ל:

- א. עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה.

- ב. עמלות הקצאת אשראי ועלויות הקצאת אשראי.
- ג. עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי.
- ד. מימון מחדש וארגון מחדש של הלוואה.
- ה. רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות.
- ו. שיטת הריבית ונושאים אחרים הקשורים להפחתה.
- ז. אומדן פירעונות מוקדמים של קרן.
- ח. עסקאות מתן הלוואות שאינן קשורות ליצירת הלוואות.
- ט. **הלוואות במגוון שיעורי ריבית**

עמלות יצירת הלוואה ועלויות יצירת הלוואה

10.7.2. עמלות מיצירת הלוואה שנדחו בהתאם לסעיף 10.5.2 יוכרו לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה (הכנסות ריבית). באופן דומה, עלויות ישירות ליצירת הלוואה שנדחו בהתאם לסעיף זה יוכרו כהפחתה בתשואת ההלוואה, פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.12 (במקרה של ארגון מחדש של חוב בעייתי). סעיף 10.6.2 מבהיר כי עמלות מיצירת הלוואה ועלויות הקשורות ישירות ליצירת הלוואה עבור הלוואה נתונה יקוזזו ורק הסכום נטו יופחת.

עמלות הקצאת אשראי ועלויות הקצאת אשראי

10.7.3. פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.3, עמלות המתקבלות עבור מחויבות ליצור או לרכוש הלוואה או קבוצת הלוואות, אם המחויבות מומשה, יוכרו לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה או, אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, יוכרו בדוח רווח והפסד במועד פקיעת המחויבות:

א. אם הניסיון של תאגיד בנקאי בהסדרים דומים מצביע כי ההסתברות למימוש המחויבות קלושה, עמלת הקצאת האשראי תוכר לאורך תקופת המחויבות על בסיס קו ישר כהכנסה מעמלות. אם לאחר מכן המחויבות מומשה במהלך תקופת המחויבות, יתרת עמלת הקצאת האשראי שטרם הופחתה במועד המימוש תוכר לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה. המונח "קלוש" המצוין לעיל, עקבי עם הגדרתו בסעיף 47 להוראות הדיווח לציבור.

ב. אם סכום עמלת הקצאת האשראי נקבע רטרואקטיבית כאחוז מקו האשראי שהיה זמין ולא נוצל בתקופה קודמת, ואם אחוז זה זניח (nominal) ביחס לריבית הנקובה על הלוואה קשורה כלשהי, ואם הלוואה זו תישא את ריבית השוק במועד העמדת הלוואה, אזי עמלת הקצאת האשראי תוכר כהכנסה מעמלות במועד הקביעה.

עמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי

10.7.4. ההנחיות הבאות מטפלות בהפחתת עלויות יצירה נדחות של כרטיסי אשראי עם עמלות, ללא עמלות, או כאשר ויתרו על העמלות לתקופת זמן מוגבלת.

10.7.5. עמלות שנדחו בהתאם לסעיף 10.5.15 תוכרנה על בסיס קו ישר לאורך התקופה שהעמלה מעניקה למחזיק הכרטיס את הזכות להשתמש בכרטיס. טיפול חשבונאי זה יחול גם על הסדרים דומים בכרטיסים הכרוכים בהעמדת אשראי על ידי מנפיק הכרטיס.

10.7.6. בקשר להנפקת כרטיס אשראי, למנפיק יכולות להיגרם עלויות מסוימות ביצירת כרטיס אשראי הכשירות כעלויות ישירות ליצירת הלוואה בהתאם לסעיף זה. סעיף 10.5.16 מבהיר שרק עלויות היצירה הכשירות כעלויות ישירות ליצירת הלוואה, כהגדרת מונח זה, כשירות לדחייה. ההגדרה מבהירה שכל העלויות האחרות יזקפו כהוצאה עם התהוותן. לפיכך, הגדרה זו מבהירה שסביר (likely) שעלויות כשירות לדחייה יהיו גבוהות מעמלות רק כאשר כרטיס אשראי מונפק לראשונה.

10.7.7. הסכום נטו של עלויות יצירת כרטיס אשראי המקוּוּז כנגד עמלת כרטיס האשראי הקשורה, אם קיימת, ומוכר בהתאם לסעיף 10.5.17, יופחת על בסיס קו ישר לאורך תקופת הזכאות. סעיף 10.7.7 קובע כי משמעותיות (significance) לעניין זה תוערך על בסיס סכום העמלה יחסית לעלויות הקשורות, ומספק הנחיות בנושא.

10.7.8. כל סכום נטו שנדחה בהתאם לסעיף 10.5.18 יופחת על בסיס קו ישר לאורך תקופת הזכאות.

מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואה

10.7.9. אם כתוצאה ממימון מחדש או מארגון מחדש של הלוואה, שאינו ארגון מחדש של חוב בעייתי, תנאיה של הלוואה החדשה עדיפים (favorable) לתאגיד הבנקאי לפחות כמו התנאים של הלוואות בנות השוואה (comparable) ללקוחות אחרים בעלי סיכוני גביה דומים, שלא נוצרו כתוצאה ממימון מחדש או מארגון מחדש של הלוואה על ידי התאגיד הבנקאי, אזי הלוואה שמומנה מחדש תטופל חשבונאית כהלוואה חדשה. תנאי זה יתקיים אם שיעור התשואה האפקטיבי של הלוואה החדשה יהיה שווה לפחות לשיעור התשואה האפקטיבי של הלוואות כאלו. כל העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו וכן כל הקנסות בגין פירעון מוקדם של הלוואה המקורית יוכרו כהכנסת ריבית במועד מתן הלוואה החדשה. בהשוואת שיעור התשואה האפקטיבי יש להביא בחשבון את שיעור הריבית הנקוב, עמלות הקצאת אשראי ועמלות יצירה, עלויות ישירות ליצירת הלוואה, וכאשר מתאים יש להביא בחשבון השוואה של

גורמים אחרים, כמו הסדרי יתרה מפצה (compensating balance arrangements).

10.7.10. אם המימון מחדש או הארגון מחדש אינו מקיים את התנאי שנקבע בסעיף 10.7.9 או אם נעשו רק שינויים מינוריים (minor) בחוזה ההלוואה המקורי, העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו בגין ההלוואה המקורית וכן כל הקנסות בגין פירעון מוקדם יכללו כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה. במקרה זה, ההשקעה בהלוואה החדשה תכלול את יתרת ההשקעה נטו בהלוואה מקורית, כל סכומי ההלוואה הנוספים שניתנו באשראי, כל העמלות שהתקבלו, וכל העלויות הישירות ביצירת ההלוואה המיוחסות למימון מחדש או לארגון מחדש.

10.7.11. שינוי של מכשיר חוב יחשב ליותר ממינורי בהתאם לסעיף 10.7.10 אם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב החדש שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנותרים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב המקורי. אם ההבדל בין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב החדש לבין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנותרים בהתאם לתנאים של מכשיר החוב המקורי קטן יותר מ- 10%, התאגיד הבנקאי יעריך האם השינוי הינו יותר ממינורי בהתבסס על עובדות ונסיבות ספציפיות (וגורמים רלוונטיים אחרים) הקשורים לשינוי³.

10.7.12. עמלות שהתקבלו בקשר לשינוי תנאים של ארגון מחדש של חוב בעייתי יופחתו מיתרת החוב הרשומה של ההלוואה. כל העלויות הקשורות, לרבות עלויות ישירות ליצירת הלוואה, יזקפו כהוצאה עם התהוותן.

שינויים בתשלומים של הלוואת משכנתא

10.7.13. הלווה והתאגיד הבנקאי יכולים להתקשר בהסכם במסגרתו הלווה מגדיל את תשלומי המשכנתא בתקופה ספציפית, אשר בסיומה התאגיד הבנקאי מוחל (forgives) על חלק מיתרת קרן ההלוואה. הלווה יכול לסיים את ההסכם בכל עת אבל הוא לא יקבל הפחתה בקרן אם הוא ישלם פחות מ- 12 תשלומים מוגדלים רצופים. ההנחיות בסעיף 10.7.11 ישמשו תחילה לקביעה האם השינוי נחשב יותר ממינורי בהתאם לסעיף 10.7.10. אם לא, ובהנחה שצפוי (probable) שהלווה ימשיך לשלם את התשלומים המוגדלים בתקופה שנקבעה, ההוצאה המתייחסת למחילה החלקית תיצבר לאורך התקופה של התשלומים המוגדלים.

10.7.14. בגלל ירידה כללית בשיעורי ריבית, תאגיד בנקאי עשוי להפחית את שיעור הריבית על הלוואה קיימת ולגבות עמלה. בגלל שהשינוי בשיעור הריבית לא מחייב סגירה נוספת של הלוואה, הלווה אינו מחויב בחלק גדול

³ חישוב הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים לצורך יישום מבחן ה- 10% יעשה בהתאם להנחיות בנושא 470 בקודיפיקציה.

מעלויות הסגירה הסטנדרטיות. יש להשוות בין שיעור התשואה האפקטיבי של ההלוואה החדשה לבין שיעור התשואה האפקטיבי של הלוואות בנות השוואה הניתנות ללקוחות חדשים אחרים של התאגיד הבנקאי, כדי לקבוע האם שיעור התשואה של ההלוואה החדשה הינו עדיף (favorable) לפחות כמו שיעור התשואה האפקטיבי של הלוואות אלו. אם כן, ההנחיות בסעיף 10.7.11 ישמשו לקביעה האם השינוי נחשב ליותר ממינורי בהתאם לסעיף 10.7.10. אם לא, העמלות נטו והעלויות נטו שלא הופחתו של ההלוואה המקורית וכל הקנסות בגין פירעון מוקדם יכללו כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה. אולם, אם השינוי בשיעור הריבית נקבע בהתאם לחוזה ההלוואה המקורי, השינוי בשיעור הריבית יטופל חשבונאית בהתאם לסעיף 10.7.18 ולא יחשב למימון מחדש לעניין סעיפים 10.7.9 עד 10.7.10.

רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות

10.7.15. סעיף 10.6.5 מבהיר שההשקעה הראשונית בהלוואה שנרכשה או בקבוצת הלוואות שנרכשו תכלול את הסכום ששולם למוכר בתוספת כל העמלות ששולמו ובניכוי כל העמלות שהתקבלו. סעיף 10.5.22 מבהיר שלעיתים קרובות ההשקעה הראשונית בהלוואה שונה מסכום קרן ההלוואה במועד הרכישה. הבדל זה יוכר כהתאמת תשואה לאורך חיי ההלוואה.

10.7.16. סעיף 10.6.5 מבהיר כי ביישום התנאים של סעיף זה עבור הלוואות שנרכשו כקבוצה, הרוכש יכול להקצות את ההשקעה הראשונית לכל הלוואה בנפרד או שיכול לטפל חשבונאית בהשקעה הראשונית באופן מצרפי. תזרימי המזומנים שנקבעו (provided) בחוזה ההלוואות שנרכשו (the underlying loan contracts) ישמשו כדי ליישם את שיטת הריבית, פרט למה שנקבע בסעיף 10.7.26. אם בהתאם לסעיף 10.7.26 לא צפויים פירעונות מוקדמים, אך למרות זאת מתרחשים פירעונות מוקדמים או שחלק מההלוואות שנרכשו נמכר, סכום פרופורציונאלי של העמלות הקשורות שנדחו ושל הפרמיה או הניכיון ברכישה יוכרו בדוח רווח והפסד כך ששיעור הריבית האפקטיבי של יתרת ההלוואות שנותרה לא ישתנה.

שיטת הריבית ונושאי הפחתה אחרים

10.7.17. עמלות נטו או עלויות נטו שנדחו לא יופחתו במהלך תקופות שבהן הכנסות ריבית מהלוואה לא מוכרות בגלל ספקות (concerns) לגבי המימוש של קרן ההלוואה או הריבית בגינה.

10.7.18. עמלות נטו או עלויות נטו, שיש להכיר בהן כהתאמות תשואה לאורך חיי ההלוואה/ות הקשורות, יוכרו לפי שיטת הריבית, למעט האמור בסעיפים 10.7.21 ועד 10.7.24. המטרה של שיטת הריבית היא לרשום הכנסות ריבית תקופתיות (כולל הכרה בעמלות ובעלויות) לפי תשואה אפקטיבית

קבועה על ההשקעה נטו ביתרת חוב (receivable) (כלומר, סכום הקרן של יתרת החוב יותאם על ידי עמלות או על ידי עלויות שלא הופחתו ועל ידי פרמיה או ניכיון ברכישה). סכום ההפחתה התקופתי הינו ההפרש בין הכנסות הריבית התקופתיות שנקבעו כאמור לבין הריבית הנקובה על סכום הקרן של יתרת החוב שטרם נפרעה⁴. בהתאם לתנאים של סעיף זה, שיטת הריבית תיושם כמפורט להלן כאשר שיעור הריבית הנקוב משתנה לאורך תקופת ההלוואה:

א. אם שיעור הריבית הנקוב על ההלוואה עולה במשך תקופת ההלוואה (כך שסכום הריבית שנצבר בהתאם לשיטת הריבית בתקופות מוקדמות עולה על סכום הריבית שנצבר בהתאם לריבית הנקובה), הכנסות ריבית יוכרו כל עוד ההשקעה נטו בהלוואה לא תעלה על הסכום שבו הלווה יכול לסלק את המחויבות. קנסות בגין פירעון מוקדם יילקחו בחשבון בקביעת הסכום שבו הלווה יכול לסלק את המחויבות רק בגובה הקנסות שניתן להטיל בהתאם לתנאי ההלוואה (ראה הנחיות יישום בחלק 310-20-55 בקודיפיקציה). בהתאם לכך, מוטלת מגבלה על סכום ההפחתה התקופתי שיכול להיות מוכר. אולם, מגבלה זו לא חלה על היוון עלויות שנגרמו (כמו עלויות ישירות ביצירת ההלוואה ופרמיות ברכישה) הגורמות לכך שההשקעה בהלוואה עולה על הסכום שבו הלווה יכול לסלק את המחויבות. ההיוון של עלויות שנגרמו שונה מהגדלת ההשקעה נטו בהלוואה באמצעות צבירת הכנסות ריבית שהזכות לקבלן היא זכות מותנית בלבד (contingently receivable).

ב. אם שיעור הריבית הנקוב על ההלוואה יורד במשך תקופת ההלוואה, סכום הריבית התקופתי המתקבל בתחילת תקופת ההלוואה בהתאם לריבית הנקובה יעלה על הכנסות הריבית התקופתיות המחושבות לפי שיטת הריבית. במקרה זה, העודף ידחה ויוכר בתקופות עתידיות אלו שבהן התשואה האפקטיבית הקבועה שחושבה בהתאם לשיטת הריבית תעלה על שיעור הריבית הנקוב (ראה הנחיות יישום בחלק 310-20-55 בקודיפיקציה).

ג. אם שיעור הריבית הנקוב על ההלוואה משתנה על בסיס שינויים עתידיים בגורם בלתי תלוי, כמו מדד או שיעור (לדוגמא, שיעור ריבית הפריים, שער הריבית הבין-בנקאית של לונדון (ליבור)), החישוב של התשואה האפקטיבית הקבועה הנדרשת לצורך הכרה בעמלות ועלויות יתבסס על הגורם (המדד או השיעור) שחל ביום מתן (inception)

⁴ ראה הנחיות בנוגע לשיטת הריבית בפסקאות 2-35-30-835 עד 5-35 בקודיפיקציה.

ההלוואה או על הגורם כפי שהוא משתנה לאורך חיי ההלוואה (ראה הנחיות ליישום בחלק 310-20-55 בקודיפיקציה). הלוואה בשיעור ריבית משתנה ששיעור הריבית ההתחלתי שלה שונה מהשיעור שנקבע לפי גורם הבסיס שלה גם כפופה לתנאים בסעיפים (א) ו (ב).

10.7.19. סעיף 10.7.18 קובע שכאשר שיעור ריבית נקובה של הלוואה משתנה על בסיס שינויים עתידיים בגורם בלתי תלוי, התאגיד הבנקאי יחשב תשואה אפקטיבית קבועה על ידי שימוש בגורם בלתי תלוי שחל במתן ההלוואה או בגורם כפי שהוא משתנה לאורך חיי ההלוואה. ביישום ההנחיות המפורטות בפסקה (ג) בסעיף 10.7.18, התאגיד הבנקאי לא יעבור מחלופה אחת לחלופה אחרת במשך חיי ההלוואה. התאגיד הבנקאי חייב לבחור אחת משתי החלופות וליישם את השיטה בעקביות לאורך חיי ההלוואה.

10.7.20. בתקופה שבה משתנה הגורם הבלתי תלוי של הלוואה בשיעור ריבית משתנה, התשואה האפקטיבית הקבועה לא מחושבת מחדש ממועד מתן ההלוואה אלא ממועד השינוי. להמחשה ראה דוגמא 9 בהנחיות ליישום (פסקה 310-20-55-43 בקודיפיקציה).

10.7.21. הסכמי הלוואות מסוימים אינם קובעים לוחות זמנים לתשלום (הלוואות לפי דרישה); הסכמים אחרים מעניקים ללווה אופציה לקחת מספר הלוואות עד לסכום מקסימאלי שנקבע, לפרוע חלקים מהלוואות קודמות, ואז ללוות מחדש תחת אותו חוזה (קווי אשראי מתחדשים (revolving lines of credit)).

10.7.22. עבור הלוואה שתשולם לפי דרישת התאגיד הבנקאי, כל העמלות נטו או העלויות נטו יוכרו כהתאמת תשואה על בסיס קו ישר לאורך תקופה העקבית עם המפורט להלן:

א. ההבנות (understanding) בין הלווה לבין התאגיד הבנקאי.

ב. אם לא קיימות הבנות (understanding), על התאגיד הבנקאי להעריך את תקופת הזמן שההלוואה תיפרע (remain outstanding); כל סכום שלא הופחת יוכר כאשר ההלוואה תיפרע במלואה.

תאגיד בנקאי ינטר אומדנים אלו באופן סדיר ויעדכן אותם (revised) בהתאם. אם, בניגוד לציפיות, הלוואה עדיין לא נפרעה לאחר שחלף תאריך הפירעון הצפוי, לא נדרשת התאמה כלשהי.

10.7.23. בקווי אשראי מתחדשים (או הסדרי הלוואה דומים), העמלות נטו או העלויות נטו יוכרו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך התקופה בה קו האשראי המתחדש פעיל, בהנחה שהלוואות ניתנות לתקופה המקסימאלית שנקבעה בחוזה ההלוואה. אם הלווה פורע את כל הלוואותיו ואינו יכול ללוות מחדש בהתאם לחוזה, כל העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו יוכרו בדוח רווח והפסד במועד הפירעון. שיטת

הריבית תיושם כדי להכיר בעמלות נטו או בעלויות נטו שלא הופחתו כאשר הסכם ההלוואה קובע לוח זמנים לתשלום ובהסכם לא קיימות הלוואות נוספות כלשהן שינתנו.

10.7.24. לדוגמא, אם הסכם ההלוואה מעניק ללווה אפשרות להמיר קו אשראי מתחדש לתקופה של שנה אחת בהלוואה לזמן קצוב של חמש שנים, במשך התקופה של קו האשראי המתחדש התאגיד הבנקאי יכיר בעמלות נטו או בעלויות נטו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר על פני אורך החיים המצרפי של קו האשראי המתחדש וההלוואה לזמן קצוב. אם הלווה בוחר להמיר את קו האשראי בהלוואה לזמן קצוב, התאגיד הבנקאי יכיר בעמלות נטו או בעלויות נטו שלא הופחתו כהתאמת תשואה על ידי שימוש בשיטת הריבית. אם קו האשראי המתחדש פוקע וההלוואות מסולקות, העמלות נטו או העלויות נטו שלא הופחתו יוכרו בדוח רווח והפסד במועד הפירעון.

10.7.25. אם ללווה עדיין יש זכות חוזית ללוות בהתאם לקו האשראי המתחדש, עמלות נטו ועלויות נטו המיוחסות לקוי האשראי המתחדשים יופחתו לאורך התקופה של קו האשראי גם אם בתקופה מסוימת לא נעשה שימוש בקו האשראי.

אומדן פירעונות מוקדמים של קרן (estimating principal prepayments)

10.7.26. מלבד האמור במשפט הבא, החישוב של התשואה האפקטיבית הקבועה הנדרשת לצורך יישום שיטת הריבית, יתבסס על תנאי התשלום שנדרשים לפי חוזה ההלוואה, ולא יערך אומדן של פירעונות מוקדמים של קרן כדי לקצר את תקופת ההלוואה (prepayments of principal shall not be anticipated to shorten the loan term). אם התאגיד הבנקאי מחזיק במספר גדול של הלוואות דומות שבגינן צפויים (probable) פירעונות מוקדמים וניתן לאמוד באופן סביר (reasonably estimated) את העיתוי והסכום של הפירעונות המוקדמים, התאגיד הבנקאי רשאי להביא בחשבון אומדנים של פירעונות מוקדמים עתידיים של קרן בחישוב התשואה האפקטיבית הקבועה הנדרשת לצורך יישום שיטת הריבית. אם התאגיד הבנקאי עורך אומדן של פירעונות מוקדמים לצורך יישום שיטת הריבית ונוצר הבדל בין הפירעונות המוקדמים לפי האומדן לבין הפירעונות המוקדמים בפועל, התאגיד הבנקאי יחשב מחדש את התשואה האפקטיבית כדי לשקף את התשלומים שהתקבלו בפועל עד למועד החישוב ואת התשלומים העתידיים הצפויים. ההשקעה נטו בהלוואות תותאם לסכום שהיה נרשם אילו התשואה האפקטיבית החדשה הייתה מיושמת ממועד הרכישה של ההלוואות. ההשקעה בהלוואות תותאם ליתרה החדשה על ידי חיוב או זיכוי של הכנסות ריבית.

10.7.27. הלוואות שיקובצו יחדיו צריכות להיות בעלות מאפיינים דומים באופן מספק כך שניתן יהיה לצפות שניסיון העבר לגבי הפירעונות המוקדמים של ההלוואות יהיה דומה במגוון סביבות של שיעורי ריבית. (in a variety of interest rate environments). להלוואות שיקובצו יחדיו לצורך יישום סעיף 10.7.26 יהיו סכומים דומים באופן מספק של עמלות נטו או עלויות נטו, כך שבמקרה שהלוואה בודדת (individual) תימכר, זה יהיה מעשי לחשב מחדש את היתרה המאזנית של הלוואה זו.

10.7.28. עבור הלוואות שהינן כשירות בהתאם לסעיף 10.7.26, תאגיד בנקאי יכול להשתמש בכל אחת מהשיטות עבור הלוואות שונות ולבחור בשיטה המתאימה ביותר לקבוצת הלוואות בהתבסס על המאפיינים של הלוואות אלו. (לדוגמא, ניתן לקבץ הלוואות משכנתא הומוגניות אך לטפל חשבונאית בנפרד בהלוואות לבניה). אולם, כאשר התאגיד הבנקאי בחר בשיטה החשבונאית המתאימה לטיפול החשבונאי בהלוואה או בקבוצת הלוואות, התאגיד הבנקאי חייב להמשיך להשתמש באותה השיטה לאורך חיי הלוואה או קבוצת הלוואות.

10.7.29. אם הטיפול החשבונאי הינו עבור כל הלוואה בנפרד, עמלות נטו ועלויות נטו יופחתו לאורך חיי החוזה ויותאמו על בסיס פירעונות מוקדמים בפועל.

10.7.30. יש מספר מאפיינים שיש להביא בחשבון בקביעה האם התאגיד הבנקאי מחזיק במספר גדול של הלוואות דומות לצורך אומדן פירעונות מוקדמים בהתאם לסעיף 10.7.26. המטרה היא להעריך את כל המאפיינים שישפיעו על יכולת התאגיד הבנקאי לאמוד את ההתנהגות של קבוצת הלוואות. להלן דוגמאות למאפיינים מסוימים שיש להביא בחשבון כאשר מקבצים הלוואות:

- א. סוג הלוואה.
- ב. גודל הלוואה.
- ג. אופי ומיקום הביטחון.
- ד. שיעור ריבית בתלוש (coupon interest rate).
- ה. מועד פירעון.
- ו. תקופת יצירה.
- ז. היסטוריית פירעונות מוקדמים של ההלוואות (אם קיימת) (if seasoned).
- ח. רמת העמלות נטו או העלויות נטו (level of net fees or costs).
- ט. קנסות בגין פירעונות מוקדמים.

י. סוג שיעור ריבית (קבוע או משתנה).

יא. פירעונות מוקדמים צפויים במגוון תרחישים של שיעורי ריבית.

10.7.31. אם תאגיד בנקאי עומד בדרישות של סעיף 10.7.26 שצריכות להתקיים כדי להביא בחשבון פירעונות מוקדמים של קרן בחישוב תשואה אפקטיבית קבועה, עליו להביא בחשבון מספר גורמים באומדן פירעונות מוקדמים אלו. התאגיד הבנקאי ייקח בחשבון נתונים היסטוריים של פירעונות מוקדמים לצורך קביעת האומדן שלו לגבי פירעונות מוקדמים בעתיד. בנוסף, התאגיד הבנקאי יביא בחשבון מידע חיזוני, לרבות שיעורי ריבית קיימים וחזויים, תנאים כלכליים, לוחות תמותה שפורסמו, וטבלאות של פירעונות מוקדמים שפורסמו עבור הלוואות דומות. אם התרחשו במהלך התקופה שינויים באומדנים לגבי הפירעונות המוקדמים או שהפירעונות המוקדמים בפועל שונים מאומדן הפירעונות המוקדמים, נדרשת התאמה.

10.7.32. אם תאגיד בנקאי מקבץ הלוואות לצורך אומדן פירעונות מוקדמים ולאחר מכן מוכר חלק מההלוואות, בדרך כלל, ההלוואות שקובצו איבדו את ההבחנה הייחודית שלהן (individual distinction). חישוב פרו רטה (בשיעור יחסי) של עמלות נטו ועלויות נטו על בסיס היחס של יתרות הקרן שטרם נפרעו של ההלוואות שנמכרו יהיה נאות בחישוב הרווח או ההפסד. אם לתאגיד הבנקאי יש רשומות חשבונאיות מספיק מפורטות של ההלוואות שקובצו, ניתן לבצע זיהוי ספציפי בחישוב הרווח או ההפסד.

10.7.33. בהנחה שתאגיד בנקאי רוכש בפרמיה אגרת חוב בודדת שניתנת לפירעון מוקדם, תקופת ההפחתה של הפרמיה לא תהיה עד למועד המוקדם ביותר שבו המנפיק יכול לפרוע בפירעון מוקדם. בהתאם לסעיף 10.7.26, לתאגיד בנקאי חייב להיות מספר גדול של הלוואות דומות כדי להביא בחשבון אומדן פירעונות מוקדמים של קרן ביישום שיטת הריבית.

עסקאות מתן הלוואות שאינן קשורות ליצירת הלוואות

10.7.34. תאגיד בנקאי יכול לקבל עמלות עבור עסקאות מתן הלוואות שאינן קשורות ליצירת הלוואות. לדוגמה, לווה יכול לשלם עמלה לתאגיד הבנקאי עבור הארכת מועד הפירעון החוזי של הלוואה קיימת, עבור החלפת משכנתא בשיעור ריבית משתנה בהלוואה בריבית קבועה, או עבור נטילת הלוואה קיימת על ידי לווה חדש. העמלות יוכרו לאורך יתרת חיי הלוואה כהתאמת תשואה. בכל אחד מהמצבים, התאגיד הבנקאי נתן ויתור מסוים ללווה הראשוני או ללווה שנטל על עצמו את הלוואה על ידי שינוי התנאים המקוריים של החיתום הראשוני; לפיכך, כל העמלות שהתקבלו יוכרו כהתאמת תשואה לאורך יתרת חיי הלוואה.

הלוואות במגוון שיעורי ריבית (blended rate loans)

10.7.35. הלוואה במגוון שיעורי ריבית נושאת שיעור ריבית שהוא בין השיעור של הלוואה קיימת לבין שיעור השוק. הלוואה שנוצרה כתוצאה מכך, כפופה לאותם סטנדרטים של חיתום כמו כל הלוואה חדשה אחרת. הסדר זה נחשב כמימון מחדש אבל הוא אינו עומד בקריטריון התשואה המפורט בסעיף 10.7.9. לפיכך, העמלות נטו והעלויות נטו שלא הופחתו בגין הלוואה הקיימת, כמו גם העמלות נטו והעלויות נטו הקשורות למימון מחדש, יועברו להלוואה החדשה, משום שהשיעור המשוקלל (blended rate) נמוך משיעור השוק של הלוואות עם סיכוני גבייה דומים הניתנות ללקוחות אחרים של התאגיד הבנקאי.

10.8. 310-20-40 גריעה

עמלות הקצאת אשראי

10.8.1. למעט במקרים שנקבעו בסעיף (ב) - (א) 10.7.3, עמלות שהתקבלו עבור מחויבות ליצירת או רכישת הלוואה או קבוצת הלוואות, אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, יוכרו בדוח רווח והפסד במועד פקיעת המחויבות.

10.9. 310-20-45 ענייני הצגה אחרים

סיווג מאזני

10.9.1. יתרת העמלות שטרם הופחתה בגין יצירת הלוואה, עמלות הקצאת אשראי, עמלות ועלויות אחרות ופרמיות וניכיונות ברכישה שהוכרו כהתאמה לתשואה בהתאם לסעיף זה, תדווח במאזן התאגיד הבנקאי כחלק מיתרת הלוואה אליה היא מתייחסת.

10.9.2. עמלות הקצאת אשראי העומדות בקריטריון של סעיף 10.7.3 יסווגו בדוחות הכספיים כהכנסה נדחית.

סיווג בדוח רווח והפסד

10.9.3. סכומי עמלות מיצירת הלוואה, עמלות הקצאת אשראי, ועמלות ועלויות אחרות שהוכרו כהתאמת תשואה ידווחו כחלק מהכנסות ריבית. הפחתה של עמלות אחרות, כמו עמלות הקצאת אשראי המופחתות על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות או שנכללות בהכנסות כאשר המחויבות פוקעת, ידווחו בהכנסות מעמלות.

10.10. 310-20-50 גילוי

עמלות נטו ועלויות נטו

10.10.1. פסקה זו דורשת כי ביאור עיקרי המדיניות החשבונאית יכלול את השיטה להכרה בהכנסות ריבית בגין הלוואות, לרבות גילוי על מדיניות התאגיד

הבנקאי בטיפול בעמלות ועלויות קשורות, לרבות שיטת ההפחתה של עמלות נדחות נטו או עלויות נדחות נטו.

10.10.2. תאגידי בנקאיים שמשמשים באומדן של פירעונות מוקדמים לצורך יישום שיטת הריבית יתנו גילוי למדיניות זו ולהנחות המשמעותיות שבבסיס האומדנים של הפירעונות המוקדמים.

10.10.3. עמלות נטו ועלויות נטו שלא הופחתו ידווחו כחלק מכל קבוצת הלוואות (loan category) שניתן לה גילוי נפרד בביאורים. ניתן לכלול גילויים נוספים כמו עמלות נטו ועלויות נטו שלא הופחתו בביאורים לדוחות הכספיים אם התאגיד הבנקאי סבור שמידע זה מועיל (useful) למשתמשים בדוחות הכספיים.

10.10.4. בקשר לעמלות כרטיסי אשראי ועלויות כרטיסי אשראי בגין כרטיסי אשראי שנרכשו ובגין כרטיסי אשראי שהונפקו, תאגיד בנקאי ייתן גילוי למדיניות החשבונאית, הסכום נטו שהוון לתאריך המאזן, ותקופת (תקופות) ההפחתה.

11. הצמדה (10/02)

- א. נכסים (למעט ניירות ערך) והתחייבויות הצמודים למטבע חוץ ייכללו במאזן לפי שער החליפין לתאריך המאזן אלא אם נקבע אחרת בתנאי ההסכם ואלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדד אחר, ייכללו לפי תנאי ההסכם.
- ב. ניתנה ברירה למקבל בין ריבית לבין ריבית נמוכה יותר והצמדה למדד יש לכלול את הסכום הגבוה מביניהם.
- ג. בוטל.

נתון ברמה 2 וההתאמה היא נתון לא-נצפה משמעותי למדידה בכללותה, ההתאמה תסווג ברמה 3 במדרג השווי ההוגן.

39. בוטל.

נתוני רמה 1

40. נתוני רמה 1 הם מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לתאגיד הבנקאי המדווח יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה*.

41. מחיר מצוטט בשוק פעיל מהווה את הראיה המהימנה ביותר לשווי הוגן, וישמש ללא התאמות למדידת שווי הוגן בכל עת שבה הוא זמין, למעט כפי שמצוין בסעיף 19.ה.41.

41.א. בוטל.

41.ב. נתון רמה 1 יהיה זמין עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות רבות, אשר חלקם עשויים להיסחר במספר שווקים פעילים (לדוגמה, בבורסות שונות). לפיכך, הדגש בתוך רמה 1 הוא על קביעת שני הגורמים הבאים:

א. השוק העיקרי של הנכס או של ההתחייבות, או – בהיעדר שוק עיקרי – השוק המועיל ביותר של הנכס או של ההתחייבות.

ב. האם התאגיד הבנקאי המדווח יכול להתקשר בעסקה עבור הנכס או ההתחייבות במחיר שבשוק זה במועד המדידה.

41.ג. תאגיד בנקאי מדווח לא יבצע התאמה לנתון רמה 1 למעט בנסיבות שלהלן:

א. כאשר התאגיד הבנקאי המדווח מחזיק במספר רב של נכסים או התחייבויות דומים (אך לא זהים) (לדוגמה, אגרות חוב) הנמדדים בשווי הוגן, ומחיר מצוטט בשוק פעיל הינו זמין, אולם לא נגיש בקלות, לגבי כל אחד מהנכסים או ההתחייבויות האלה בנפרד (דהיינו, בהינתן מספר רב של נכסים והתחייבויות דומים המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי המדווח, יהיה קשה להשיג מידע על תמחור עבור כל נכס או התחייבות נפרדים במועד המדידה). במקרה זה, משיקולים פרקטיים, תאגיד בנקאי מדווח עשוי למדוד שווי הוגן תוך שימוש בשיטת תמחור חלופית שאינה מסתמכת בלעדית על מחירים מצוטטים (לדוגמה, מטריצת תמחור). עם זאת, השימוש בשיטת תמחור חלופית גורם לכך שמדידת השווי ההוגן תהיה מסווגת ברמה נמוכה יותר במדרג השווי ההוגן.

ב. כאשר מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו מייצג שווי הוגן במועד המדידה. כך עשוי להיות הדבר אם, לדוגמה, אירועים משמעותיים (כגון עסקאות בשוק בין צד עיקרי לצד עיקרי, מסחר בשוק בתיווך או הודעות) מתרחשים לאחר מועד הסגירה של השוק אבל לפני מועד המדידה. תאגיד בנקאי מדווח יקבע ויישם באופן עקבי מדיניות לזיהוי אירועים אלה, העשויים להשפיע על מדידות שווי הוגן. עם זאת, אם המחיר המצוטט מותאם בשל מידע חדש, ההתאמה מביאה למדידת שווי הוגן המסווגת ברמה נמוכה יותר במדרג השווי ההוגן.

ג. כאשר מודדים את השווי ההוגן של התחייבות או של מכשיר המסווג בהון בעלי המניות של התאגיד הבנקאי המדווח תוך שימוש במחיר המצוטט עבור פריט זהה הנסחר כנכס בשוק פעיל, ומחיר זה צריך להיות מותאם לגורמים ספציפיים

* תאגיד בנקאי רשאי להמשיך למדוד שווי הוגן של נכסים והתחייבות הנמדדים במאזן בשווי הוגן, תוך שימוש בשער חליפין יציג. שער חליפין יציג יחשב לנתון רמה 1.

56. הכנסות מאשראי (לציבור ולממשלה)

- א. בסעיפים אלה יש לכלול הכנסות מריבית, לרבות הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הריבית, הפרשי שער על הריבית, והפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הקרן, על אשראי.
- ב. בסעיפים אלה יש לכלול עמלות שבהתאם לסעיף 10א. בהוראות הדיווח לציבור יש לטפל בהן כהתאמת תשואה של האשראי ולכלול אותן בסעיף "הכנסות ריבית".
- ג. ריבית על חוב פגום – ראה סעיף 30.

ד. סכום ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנזקף לדוח רווח והפסד יוצג כמפורט בביאור על האשראי לציבור (ראה גם סעיפים 29 – 30ב).

67. עמלות (10/99, 4/97)

א. בסעיף זה יש לכלול עמלות בגין מתן שירותים בלבד, כמפורט בביאור לדוגמה בתוספת, למעט עמלות שהוכרו כהתאמת תשואה ונכללו בהכנסות ריבית בהתאם לסעיף 10א. בהוראות הדיווח לציבור.

ב. עמלות בגין פעולות בניירות ערך שהתקבלו מלקוחות, יוצגו ללא קיזוז מעמלות ששולמו לבורסה לניירות ערך.

ג. בנקים למשכנתאות יכללו בסעיף "טיפול באשראי" את כל העמלות הקשורות למתן תעודות זכאות לרבות מדידות וכדומה.

ד. בנספח ז' כלולות הבהרות לגבי הסיווג בביאור של עמלות שנגבות מלקוחות.

ה. בסעיף זה ייכללו הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי. הכנסות אלו יכללו, בין היתר, הכנסות ממרווח ועמלות גבייה שנזקפו במהלך התקופה בפעילות לפי מידת הגבייה אשר הוצגה בקיזוז לפי סעיף 15א. בביאור יינתן גילוי נפרד להכנסות מפעילות לפי מידת הגבייה מכספי האוצר ולהכנסות מניהול תיקי אשראי של אחרים, בכפוף למהותיות.

ו. בסעיף זה יש לכלול עמלות הפצת מוצרים פיננסיים כגון: קרנות נאמנות (לרבות עמלת הפצת קרנות נאמנות מרוכש יחידת השתתפות בקרן נאמנות – חלק 4 לתעריפון העמלות המלא), קופות גמל וקרנות השתלמות, מוצרים פנסיוניים ומוצרי ביטוח (לרבות עמלות מביטוח חיים ומביטוח דירות). בנוסף, סעיף זה יכלול עמלות הפצה שתאגיד בנקאי קיבל כתוצאה מהפצת מוצרים פיננסיים דומים אחרים.

דמי ניהול ועמלות מביטוח לא ייכללו פרמיות ביטוח שנגבו ע"י הבנק עבור חברות ביטוח, והועברו אליהן.

ז. בסעיף זה ייכללו הכנסות משירותי ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים, כגון: קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות, קרנות פנסיה.

ח. בסעיף זה ייכללו עמלות בגין קיבולים, ערבויות, אשראי תעודות וכד', אשר תחולקנה באופן יחסי לתקופות העסקאות.

ט. עמלות אחרות – עמלות, אשר בהתאם למהותן לא מתאימות לתחומי הפעילות המוצגים בביאור לדוגמה. יינתן פירוט נפרד לעמלות אחרות הנובעות מתחום פעילות מהותי, שאינו מוצג בביאור לדוגמה בנפרד.

נספח ז'

(ביאור 22 - עמלות)

<u>הערות וחלקים בתעריפון העמלות המלא</u>	<u>הסעיף בביאור</u>
חלקים 1, 2, 5 למעט עמלות מהפרשי המרה.	(1) ניהול חשבון
חלקים 6, 12	(2) כרטיסי אשראי
חלק 8 וחלק 4, למעט עמלת הפצת קרנות נאמנות מרוכש יחידת השתתפות בקרן נאמנות	(3) פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
חלק 3	(4) טיפול באשראי
עמלות מהפרשי המרה – הכנסות מהפרשי שערים בגין פעילות המרת מט"ח שהתאגיד הבנקאי מבצע עבור הלקוח	(5) הפרשי המרה
חלק 7	(6) פעילות סחר חוץ
עמלות מעסקי מימון – עמלות בגין קיבולים, ערבויות, אשראי תעודות וכד'.	(7) עמלות מעסקי מימון
חלקים 9, 10, 11.	(8) אחרות

הערות:

- (1) עמלות הנגבות מעסקים, שאינם עסקים קטנים, יסווגו לאחד הסעיפים (1) עד (8) לעיל, בהתאם למהותן.
- (2) אין לכלול בסעיף "עמלות" עמלות אשר בהתאם לסעיף 10א. בהוראות הדיווח לציבור נכללות בסעיף הכנסות ריבית, גם אם הן נכללות בתעריפון העמלות המלא. לדוגמא: עמלת הקצאת אשראי (חלק 3 לתעריפון, קוד סעיף 3(א)(1)) – אם בהתאם לסעיף 10א. מטופלת כהתאמת תשואה תוצג בסעיף "הכנסות מאשראי לציבור"

הוראות מעבר לשנת 2013

לעניין דוח הדירקטוריון, סקירת ההנהלה, הצהרה לגבי גילוי, דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי והדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי (חכ"א) נקבעו להלן הוראות מעבר ספציפיות. עם זאת מומלץ ליישם את מתכונת הקבע של ההוראות לגבי דוחות שיצאו לאחר פרסום הוראות אלה.

מובהר כי הוראות המעבר המפורטות להלן יחולו בשינויים המחויבים לגבי דוח רבעוני של תאגידים בנקאיים וחכ"א המתפרסם בשנת 2014.

א. דוח שנתי של תאגיד בנקאי דוח הדירקטוריון

**הוראת שעה – יישום בדוחות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי של דרישות הגילוי
המפורטות בנדבך 3 של באזל (עמודים 39-694A-1)**

1. בדוח הדירקטוריון ליום 31.12.2013 תיכלל התייחסות כמותית ואיכותית לגורמים העיקריים שבגינם צפוי לחול שינוי בשל אימוץ הוראות באזל III, בהון לצרכי הלימות הון וביתרות המשוקללות של נכסי הסיכון.

2. הוראות מעבר נוספות הרלבנטיות לתקופות החל משנת 2014 נכללו במסגרת הוראות המעבר לשנת 2014 (עמודים 20-674-1).

פרסום נתונים בדוח הדירקטוריון

3. כאשר נדרשים נתונים בדוח הדירקטוריון לגביהם נקבעו הוראות מעבר בדבר פרסום נתונים בדוחות הכספיים או בסקירת ההנהלה, יחולו אותן הוראות מעבר גם על פרסום נתונים אלה בדוח הדירקטוריון.

הוראת שעה בדבר תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון (עמודים 15-696-1)

4. יש לפנות אל המפקח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית בכל מקרה שבו נדרש לפי סעיף 13(ב) לתוספת להוראת השעה לתת גילוי בדוח לציבור לשם של לקוח.

5. תאגיד בנקאי רשאי לא לתת את הגילוי שנדרש לפי סעיף 26(ד) ו-26(ה) בתוספת להוראת השעה.

הוראת שעה בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בתאגיד בנקאי (עמודים 4-697A-1)

6. תאגיד בנקאי רשאי לא לתת בדוח לשנת 2013 ובדוחות רבעוניים בשנת 2014, את הגילוי שנדרש בהוראת השעה, אם הוא כלל בדוח התקופתי שלו לשנת 2013 גילוי בהתאם להנחיית הגילוי של רשות ניירות ערך מיום 12.9.12 בדבר שאלון ממשל תאגידי.

סקירת ההנהלה

חשיפה לשינויים בשיעורי ריבית

7. תאגיד בנקאי לא נדרש לסווג מכשיר פיננסי כמכשיר פיננסי מורכב, אם הוא מסוגל לשקף באופן סביר את החשיפה לריבית שלו באמצעות גילוי על התקופות שנותרו לפירעון תזרימי המזומנים בגינו. לדוגמה, תאגיד בנקאי לא נדרש לסווג כמכשיר פיננסי מורכב, מכשיר פיננסי שיש לו רכיבים

אופציונליים משובצים מהותיים, אשר לא נדרש להפרידם לפי חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור, אם הוא מסוגל לשקף באופן סביר את החשיפה לריבית של מכשיר זה באמצעות פריסה של העסקאות על פי מועדי הפירעון, ולצורך כך הוא מפריד, לצורך הגילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי ריבית, את מרכיב האופציה ממכשירים אלו. במקרה כאמור הבנק יטפל לצורך תוספת ד' באופציה שהופרדה ובמכשיר המארח כאילו שהיו מכשירים העומדים בפני עצמם, ויתן גילוי נפרד שיבהיר אלו מכשירים טופלו כאמור, ואם מהותי, מה היתה ההשפעה של טיפול זה על השווי ההוגן ועל המח"מ האפקטיבי בכל מגזר הצמדה.

הצהרה לגבי גילוי, דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

8. כאשר המפקח על הבנקים קבע לתאגיד בנקאי הוראות מעבר ספציפיות לגבי יישום הוראה 305 לניהול בנקאי תקין "חשבונאי ראשי", התאגיד יפנה למפקח על הבנקים לקבלת הנחיות בדבר החתימה הנדרשת על ההצהרה לגבי גילוי ועל דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.

דוחות כספיים

הוראת שעה – יישום בדוחות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי של דרישות הגילוי

המפורטות בנדבך 3 של באזל (עמודים 39-694A-1)

9. במסגרת הביאור המבוקר על הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים בדוח הכספי ליום 31.12.2013, יינתן גילוי מבוקר להשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III. במסגרת זו יוצגו הנתונים הבאים הצפויים ליום 1.1.2014, שיחושבו בהתאם להוראות באזל III :

(1) הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ;

(2) סה"כ הון כולל (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים);

(3) סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון ;

(4) יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ;

(5) יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ;

(6) יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ;

(7) יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון הנדרש ע"י המפקח על הבנקים.

הנתונים יוצגו לאחר השפעת הוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.

10. הוראות מעבר נוספות הרלבנטיות לתקופות החל משנת 2014 נכללו במסגרת הוראות המעבר לשנת 2014 (עמודים 20-674-1).

עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי

11. תאגיד בנקאי ייתן גילוי בדוח לציבור לשנת 2012 ואילך לנתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו. מובהר כי בדוח לציבור לשנת 2012 לא נדרש לתת את הגילוי הנדרש לפי סעיף 8.ג.א.8, 30.ב.12 ובסעיף 30.ב.13. החל מהדוח לציבור ליום 31.3.2013 ואילך יינתן כל הגילוי שנדרש לפי הוראה זו.

12. למרות האמור לעיל, הדרישה לגילוי נפרד בתוספת ו' של סיכון אשראי בדירוג ביצועי אשראי תחול רק מהדוח לשנת 2014 ואילך. יישום מוקדם מומלץ. תאגיד בנקאי שאינו נותן גילוי לסיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי בדוחות מוקדמים יותר, יתאים את מתכונת הגילוי.
13. תאגיד בנקאי נדרש לתת גילוי על מספרי השוואה בהתאם למתכונת הגילוי בהוראות הדיווח לציבור, למעט החריגים הבאים:
- א. תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת גילוי על מספרי השוואה בביאורים בדבר "חובות בעייתיים בארגון מחדש" אשר לא ניתנו במסגרת הדוח הכספי לשנת 2012 בשל הוראות המעבר.
- ב. תאגיד בנקאי מורשה לתת גילוי על מספרי השוואה בביאור בדבר "מידע נוסף על חובות פגומים – יתרה ממוצעת והכנסות ריבית" במתכונת בה הם הוצגו בהתאם להוראות המעבר לשנת 2012.

גילוי על פיקדונות

14. תאגיד בנקאי יישם את ההוראה למפרע החל מהדוח לציבור לשנת 2013, ואילך, למעט הדרישה לגילוי על יתרת הפיקדונות של גופים מוסדיים שנכללו בפיקדונות הציבור שגויסו בישראל, שתחול החל מהדוח לציבור ליום 31.3.2013 ואילך. בדוחות רבעוניים בשנת 2013, תאגיד בנקאי רשאי לא לתת גילוי למספרי השוואה לסוף כל רבעון בשנת 2012, המתייחסים ליתרת הפיקדונות של גופים מוסדיים כאמור.

ירידת ערך נכסים

15. כאשר תאגיד בנקאי הכיר בהפסד לירידת ערך של נכס מסוים לפני 1.7.07, וסיווג את ההפסד בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס", ראוי להמשיך ולסווג את העדכון של ההפרשה לירידת ערך של הנכס המסוים באותו הסעיף בדוח רווח והפסד.

סעיף 19 להוראות הדיווח לציבור – מדידות שווי הוגן

סיכון אשראי של צד נגדי בחישוב שווי הוגן של מכשירים נגזרים

16. הנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים

בדוחות כספיים רבעוניים ושנתיים בשנת 2012 ובדוחות רבעוניים ושנתיים בשנת 2013, תאגיד בנקאי רשאי לבצע את ההתאמות הנדרשות בחישוב שווי הוגן של מכשירים נגזרים בגין סיכון האשראי של צד נגדי, כלהלן:

- א. כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, לא נדרש לבצע התאמות בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.
- ב. כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד מהותית – תאגיד בנקאי נדרש לעשות מאמצים סבירים כדי למצוא אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי (להבדיל מעסקאות של צדדים דומים). אינדיקציות כאמור יכולות להיגזר, לדוגמה, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי

- שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, תאגיד בנקאי רשאי לחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון אומדנים לשיעורי כשל צפויים, שיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).
- ג. לגבי צדדים נגדיים אחרים – תאגיד בנקאי רשאי לבצע את חישוב ההתאמה הנ"ל על בסיס קבוצתי, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים, למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.
- ד. תאגיד בנקאי נדרש לבדוק את סבירות התוצאות המתקבלות לפי סעיף זה ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ולבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.
- ה. לעניין זה, חשיפה של מעל 1% מההון העצמי של התאגיד הבנקאי תיחשב לחשיפה מהותית על בסיס מאוחד.

למען הסר ספק, הוראת מעבר זו אינה תקפה במסגרת הדוחות הרבעוניים לשנת 2014 ואילך.

17. המודלים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים

בדוחות כספיים רבעוניים ושנתיים בשנת 2012 ובדוחות רבעוניים ושנתיים בשנת 2013, תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. למען הסר ספק, הוראת מעבר זו אינה תקפה במסגרת הדוחות הרבעוניים לשנת 2014 ואילך.

תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים

תקן חשבונאות בינלאומי 28 בדבר השקעות בחברות כלולות - מדיניות חשבונאית בנושאים בליבת העסק הבנקאי של חברות כלולות ריאליות

18. למרות האמור בתקן חשבונאות בינלאומי 28 בדבר "השקעות בחברות כלולות" תאגיד בנקאי רשאי בשנים 2011, 2012 ו-2013, משיקולים פרקטיים, לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, הנדרשים כדי שהמדיניות החשבונאית של החברה הכלולה בנושאים אלה תהיה תואמת לזו של התאגיד הבנקאי. תאגיד בנקאי הפועל לפי סעיף זה ייתן לכך גילוי.

19. לעניין סעיף 15 מובהר כי:

ג. סעיף זה יחול רק על חברה כלולה ריאלית העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים.

ד. נושאים בליבת העסק הבנקאי – נושאים שבהם טרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב

בנושא ומדידת הכנסות ריבית

20. ההוראות שנקבעו בחוזר בדבר מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית, הקשורות למתכונת דוח רווח והפסד, ייושמו למפרע החל מהדוח לציבור לרבעון הראשון של שנת 2012 ואילך. התיקונים שנקבעו בחוזר זה, הקשורים לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מדידת

- 1.1.2014. הכנסות ריבית, ייושמו בדרך של מכאן ואילך על עסקאות שנוצרו או חודשו החל מיום 1.1.2014 ואילך.
- תאגיד בנקאי יתן גילוי בדוחות כספיים רבעוניים ושנתיים בשנת 2014 להשפעה של יישום סעיף זה על הכנסות הריבית נטו, ההכנסות שאינן מריבית והרווח הנקי.
20. הכנסות מעמלות פירעון מוקדם שנוצרו לפני יום 1.1.2014 תמשכנה להיות מטופלות חשבונאית לפי הוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2013.
20. תאגיד בנקאי שאינו ערוך לקבוע האם שינוי בתנאי הלוואה, שאינו מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, נחשב לשינוי שאינו מינורי בהתאם למבחן הכמותי המפורט בסעיף 10.7.11א להוראות הדיווח לציבור, רשאי:
- א. לגבי הלוואות שבהן בוצע שינוי במטבע ההלוואה – לקבוע מדיניות חשבונאית כי שינוי זה יחשב שינוי שאינו מינורי.
- ב. לגבי הלוואות אחרות - להשתמש באומדנים סבירים למבחן הכמותי האמור, שאינם כרוכים בחישוב מדויק של ערך נוכחי, תוך קביעת מקדמי ביטחון שיבטיחו שהטיפול החשבונאי יהיה זהיר. תאגיד בנקאי ישמור תיעוד המראה כי טיפול חשבונאי זה עומד מכל הבחינות המהותיות בהוראות סעיף 10א.
- אם לא ניתן להשתמש באומדנים סבירים כאמור, יש לקבוע כי השינוי הוא מינורי.
20. תאגיד בנקאי שאינו ערוך לטפל בעמלות הקצאת אשראי כנדרש בסעיף 10.7.3א להוראות הדיווח לציבור, רשאי לטפל בעמלות כאמור כדלקמן:
- א. להניח כי ההסתברות למימוש המחויבות למתן אשראי אינה קלושה,
- ב. בכל מועד ניצול אשראי, להכיר בחלק היחסי של עמלת הקצאת האשראי על פי החלק היחסי שנוצל מתוך מסגרת האשראי, על בסיס קו ישר לאורך תקופה שתחושב כתקופה הממוצעת לפרעון הלוואות דומות, בתוספת מקדם ביטחון סביר שיבטיח שהטיפול החשבונאי יהיה זהיר.
- ג. במידה והמחויבות למתן אשראי פקעה מבלי שכל מסגרת האשראי נוצלה, החלק היחסי של עמלת הקצאת האשראי בגין החלק של מסגרת האשראי שלא נוצל, יוכר בדוח רווח והפסד במועד פקיעת המחויבות.
21. לעניין יישום ההוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" תאגיד בנקאי נדרש לבטל, מיום 1.1.12 ואילך, הפרשי הצמדה למדד שנצברו על הקרן של חוב פגום וטרם שולמו, בגין חובות שסווגו כפגומים מיום 1.1.12 ואילך בלבד.

העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

22. זכויות נדחות שנשמרו בעסקת איגוח (ראה סעיף 6.2.2 בדוח ועדת חיימוביץ' – אשר):
- תאגיד בנקאי שיישם הוראות אלו, העביר נכסים פיננסיים בעסקת איגוח שנרשמה כמכירה, והכיר בזכויות נידחות שנשמרו בעת ההעברה, יטפל בזכויות אלו לאחר ההכרה לראשונה כמפורט להלן:
- (1) היתרה המאזנית של הזכויות הנידחות שנשמרו תופחת לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת הפירעון של הזכויות הנדחות, אך לא יותר מאשר בתוך תקופה של 36 חודשים ממועד

יצירתן (בתום החודש הראשון יופחת 1/36 מהיתרה, בתום החודש השני יופחת 1/35 מהיתרה וכן הלאה).

- (2) בכל מועד דיווח יש לבחון את הצורך ברישום ירידת ערך של הזכויות הנידחות¹.
- (3) אם, לאחר האיגוח, נמכר חלק מהותי מהזכויות הנדחות שנשמרו לצדדים שאינם קרובים למעביר, הזכויות הנידחות שנותרו ימדדו לפי הסעיפים הרלבנטיים בהוראות הדיווח לציבור.

אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

23. בביאור 4.ג. "אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה" תאגיד בנקאי רשאי לכלול בטור "סיכון אשראי מאזני" את יתרת "נכסים בגין מכשירים נגזרים של לווים" וכן "אג"ח של לווים". תאגיד בנקאי הפועל כאמור ייתן גילוי לסך היתרות המתייחסות.

תביעות תלויות

24. בהתייחס לתביעות שאפשרות התממשותן אינה קלושה, כאמור בסעיף 47.ב.(1)(ג) בעמוד 11.1-663 להוראות הדיווח לציבור, תאגיד בנקאי רשאי להציג בסכום אחד את סכום החשיפה הנוספת בגינן.

נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון

25. תאגיד בנקאי, שאינו ערוך להציג תזרימי מזומנים עתידיים בגין נכסים והתחייבויות הנושאים ריבית משתנה לפי השינוי הצפוי בבסיס הריבית המשתנה הנגזר מעקום תשואות מקובל בשווקים בינלאומיים (כנדרש בסעיף 51.ב, עמ' 16-663 להוראות הדיווח לציבור), רשאי להציג את תזרימי המזומנים הללו בהנחה שלא יחול שינוי בבסיס הריבית המשתנה הידוע במועד הדיווח.
26. במקום להציג לפי בסיסי מטבע או הצמדה למדד המחירים לצרכן והבחנה במטבע חוץ בין פעילות מקומית לבין פעילות בחו"ל, תאגיד בנקאי נדרש להציג את תזרימי המזומנים בגין נכסים והתחייבויות בהבחנה בין מטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח) לבין מטבע חוץ. יש ליישם הוראה זו החל מהדוחות לשנת 2013 תוך סיווג מחדש של מספרי השוואה לשנים קודמות.
27. הדיווח על תזרימי מזומנים בגין מכשירים נגזרים המסולקים נטו בהתאם לסעיף 22.ב.ד(1) להוראות הדיווח לציבור ישתנה ויהיה כדלקמן: התזרים המאזני החוזי הצפוי נטו בגין המכשיר הנגזר יסווג למטבע ישראלי או למטבע חוץ בהתאם למטבע בו יתבצע הסילוק. אין לדווח על סכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים כאמור. יש ליישם הוראה זו החל מהדוחות לשנת 2013 תוך סיווג מחדש של מספרי השוואה לשנים קודמות.

¹ ראה - "recognition of interest income and impairment on purchased and retained beneficial interests in securitized financial assets" EITF 99-20

תמצית דוחות על פי מבנה הקבוצה הבנקאית

28. תאגיד בנקאי רשאי לא להציג את הביאור על תמצית הדוחות הכספיים על פי מבנה הקבוצה הבנקאית, שנדרש בסעיף 79 בעמוד 29-664 (מתכונת ביאור 29 בעמודים 67-669 ו- 1.669-669) להוראות הדיווח לציבור.

יישום הוראה 305 לניהול בנקאי תקין "חשבונאי ראשי"

29. כאשר המפקח על הבנקים קבע לתאגיד בנקאי הוראות מעבר ספציפיות לגבי יישום הוראה 305 לניהול בנקאי תקין "חשבונאי ראשי", התאגיד יפנה למפקח על הבנקים לקבלת הנחיות בדבר החתימה על דוח זה.

שילוב מכתבי הפיקוח על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור

30. עדכון הוראות הדיווח לציבור הנובע משילוב מכתבי הפיקוח בהוראות, כפי שהובא בחוזר מס' ח – 06 – 2388, יחול מיום 31.12.2013 ואילך, כאשר תאגיד בנקאי נדרש לסווג מחדש מספרי השוואה כדי להתאים למתכונת הגילוי החדשה, אם רלבנטי.

דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר

31. תאגיד בנקאי נדרש ליישם למפרע החל מהדוח לציבור לרבעון הראשון של שנת 2014 ואילך, את ההוראות הנוגעות לסכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר.

הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור

32. פרסום דוחות שנתיים על ידי תאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית – הדוח לציבור לשנת 2013 יפורסם עד ליום 20.3.2014, הדוח לציבור לשנת 2014 יפורסם עד ליום 10.3.2015 והדוח לציבור לשנת 2015 ואילך יפורסם לא יאוחר מחודשיים מתאריך המאזן.

33. פרסום דוחות רבעוניים – הדוחות הרבעוניים של התאגידים הבנקאיים ושל חברות כרטיסי אשראי בשנת 2014 יפורסמו לא יאוחר מתוך 55 ימים מתאריך המאזן, בשנת 2015 לא יאוחר מתוך 50 ימים מתאריך המאזן ובשנת 2016 ואילך לא יאוחר מתוך 45 ימים מתאריך המאזן.

נתוני השוואה לתיקונים שנכללו בחוזר זה

34. תאגיד בנקאי המתקשה במיון נתוני השוואה בהתאם להוראות מעבר אלו, רשאי לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים אשר ישקול הנחיות ספציפיות לאותו תאגיד בנקאי לפי העניין.

דוח שנתי של חכ"א

35. הוראות המעבר המפורטות בחלק א. לעיל, יחולו גם על חכ"א, ככל שאלה רלבנטיות לדוחותיהן השנתיים והרבעוניים.

סקירת ההנהלה

36. חכ"א רשאית להציג בתוספת ג' לסקירת ההנהלה בדבר "שיעורי הכנסה והוצאה של חברת כרטיסי אשראי וחברות מאוחדות שלה" את היתרה הממוצעת במגזר מטבע ישראלי לא צמוד על בסיס יתרות לתחילת החודשים.

37. חכ"א רשאית שלא לתת גילוי על חשיפות למדינות זרות אם אין לה חשיפה מהותית למדינות זרות.

דוחות כספיים

38. חכ"א רשאית להציג בדוח על תזרימי המזומנים את התנועה בפיקדונות בבנקים ומבנקים, ובאשראי למחזיקי כרטיס ולבתי עסק על בסיס נטו.

39. מלאי ותנועה בנקודות/ כוכבים - חכ"א רשאית שלא לתת גילוי על "מלאי ותנועה בנקודות/ כוכבים" כמפורט בביאור על "זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי".

40. האמור לעיל יחול בשינויים המחויבים לגבי דוח רבעוני של חכ"א המתפרסם בשנת 2014.

נתוני השוואה לתיקונים שנכללו בחוזר זה

41. חכ"א המתקשה במיון נתוני השוואה בהתאם להוראות מעבר אלו, רשאית לפנות למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים אשר ישקול הנחיות ספציפיות לאותה חברה לפי העניין.

הוראות מעבר לשנת 2014

דוח שנתי של תאגיד בנקאי ושל חכ"א

הוראת שעה - יישום בדוחות של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי של דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל (עמודים 1-39-694A)

1. במסגרת הגילוי על ההון (עמ' 6-694A), תאגיד בנקאי וחכ"א (להלן – תאגיד בנקאי) נדרשים לתת גילוי החל מיום 1.1.2014, בין היתר, על:

1.1. המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו (עמ' 6-694A, סעיף א).

1.2. הרכב ההון הפיקוחי (עמ' 6-694A, סעיף ד).

2. בתקופות בשנים 2014-2018 תאגיד בנקאי יתן גילוי על המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו ועל הרכב ההון הפיקוחי, בתדירות ובמיקום שנקבעו בהוראת השעה. הגילוי האמור יינתן בהתאם למתכונת הוראת המעבר במקום המתכונת שנקבעה בהוראת השעה, כמפורט להלן:

2.1. המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו, לרבות מכשירי הון הקיימים בתקופות המעבר ומופחתים בהדרגה, בהתאם לטבלה המוצגת בנספח א'. מובהר כי הגילוי ליום 1.1.14 יינתן לראשונה במועד פרסום הדוחות הכספיים ליום 31.12.2013. לאחר מכן הגילוי יעודכן בהתאם להוראות שנקבעו בהוראת השעה.

2.2. הרכב ההון הפיקוחי הכולל, בין היתר, מכשירי הון, התאמות פיקוחיות וניכויים מההון הקיימים בתקופת המעבר, בהתאם לטבלה המוצגת בנספח ב'. מובהר כי אין צורך לתת גילוי למספרי השוואה לתקופות בשנת 2013.

דוחות כספיים של תאגיד בנקאי ושל חכ"א

הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

3. במסגרת הביאור על הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים בדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים בשנת 2014 יתווסף לגילוי על מספרי השוואה לתקופות קודמות, הערוכים בהתאם להוראות באזל II כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, גילוי על מספרי השוואה מבוקרים ליום 1.1.2014. הערוכים בהתאם להוראות באזל III. בנוסף, יש להתייחס להשפעה על יחס ההון הנובעת מהמעבר להוראות באזל III, כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

4. בדוחות שנתיים ורבעוניים בשנים 2014-2022, תאגיד בנקאי יתן גילוי על השפעת הוראות המעבר בהוראת ניהול בנקאי 202 בדבר "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוחי" על יחס הון עצמי רובד 1.

5. בהתאם לכך:

5.1. הגילוי בדוחות הרבעוניים לשנת 2014 יוצג בהתאם למתכונת בנספח ג'.

5.2. הגילוי החל מהדוח השנתי לשנת 2014 ועד לשנת 2022, יוצג בהתאם למתכונות (שנתי ורבעוני) בנספח ד'.

תוכן עניינים – הוראות שעה ושונות

הוראות שעה

<u>עמוד</u>	<u>תיאור</u>
690-7	שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים
691A-1	חברת כרטיסי אשראי
692-3	דוח הדירקטוריון של תאגיד בנקאי המוגש לאסיפה הכללית של בעלי מניות – כרטיסי אשראי
694-1	דיווח איכותי בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם
694-4	דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי על בסיס מאוחד עם תמצית דוחות של התאגיד הבנקאי בלבד (לא מאוחד) בביאור לדוחות הכספיים
694A-1	יישום בדוחות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לשנת 2009 ואילך של דרישות הגילוי הנדרשות לפי נדבך 3 של באזל II
694B-1	דרישות גילוי המבוססות על דוח ה-FSF
696-1	תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון
697-1	גילוי על מבקר פנימי בדוח דירקטוריון של תאגיד בנקאי
697A-1	גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
698-1	פרטים בדבר תרומות התאגיד הבנקאי
698-2	גילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

שונות

695-1	דיווח במיליוני ש"ח
698A-1	הוראת שעה – הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012
698C-1	גילוי על סיכון אשראי בדוח רבעוני
699-1	מפתח עדכונים

10. נתונים כמותיים הקשורים לסעיפים במאזן יינתנו לסוף תקופת הדיווח, אלא אם צוין אחרת בהוראה. נתונים כמותיים הקשורים לסעיפים בדוח רווח והפסד ינתנו לתקופת הדיווח. נתונים כמותיים בדוח רבעוני, הקשורים לסעיפים בדוח רווח והפסד, ינתנו לתקופות שצוינו בסעיף 7א.ב. בעמוד 4-680 בהוראות הדיווח לציבור.
11. לגבי כל נתון כמותי שניתן לו גילוי כתוצאה מדרישות הוראת שעה זו, אלא אם צוין אחרת בהוראה, יוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת.
12. דרישות הגילוי בהוראת שעה זו יחולו על בסיס מאוחד.

חלקים רלבנטיים מתוך: חלק 4: הנדבך השלישי – משמעת שוק*

I. שיקולים כלליים

סעיפים א. – ד. לא נכלל.

ה. מהותיות

817. תאגיד בנקאי צריך להחליט אילו דרישות גילוי הינן רלבנטיות לגביו בהתבסס על עיקרון המהותיות. בכל מקרה, יינתן גילוי מלא לפרטים הכלולים בטבלאות "תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו", "גילוי על הרכב ההון הפיקוחי" וכן לפרטים הכלולים בטבלאות במסגרת נספח 3 בדבר "גילוי להתאמות הנדרשות בין המאזן בדוחות הכספיים שפורסמו ובין רכיבי ההון הפיקוחי".

ו. תדירות^{174, 175}

818. יש לתת גילוי לפי דרישות הגילוי הכמותיות שנקבעו בהוראת שעה זו על בסיס רבעוני, כאשר את הגילוי בדבר "מאפיינים עיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו" יש לתת, לפי העניין, גם באופן שוטף בהתאם להנחיות האמורות בסעיף ג. לדרישות הגילוי. למרות האמור דרישות הגילוי שנכללו לפי סעיף 827 יחולו על דוחות שנתיים בלבד. בנוסף, ניתן לפרסם על בסיס שנתי גילוי איכותי אשר מספק סיכום כללי של היעדים ומדיניות ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי, של מערכת הדיווח ושל ההגדרות, אולם בהתרחש שינויים משמעותיים בהם יינתן לכך גילוי על בסיס רבעוני. במקרים מסוימים הנהלת התאגיד הבנקאי עשויה לקבוע כי התרחש שינוי משמעותי (significant change), כך שהסכומים שדווחו לאחרונה אינם משקפים יותר את הלימות ההון של הבנק ופרופיל הסיכונים שלו. במקרים כאמור, בנק צריך לגלות את האופי הכללי של שינויים אלה ולתאר בקצרה כיצד הם צפויים

* מספור הסעיפים בהוראת שעה זו (לרבות מספור הערות השוליים) מתאים למספור בנדבך 3 של מסגרת העבודה. סעיפים שנכללו בנדבך 3 של מסגרת העבודה, אך כלל לא נכללו בהוראת שעה זו, צוינו בהוראת השעה.

174 לא נכלל.

175 לא נכלל.

ג. הון*

טבלה 2 : מבנה ההון

גילוי איכותי :

א. תאגיד בנקאי נדרש לתת מידע תמציתי לגבי המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו, אשר יוצג בטבלה כמפורט בנספח 1. לפי העניין, על התאגיד הבנקאי לתת גילוי על המצב הנוכחי של מכשירי ההון, אשר יעודכן באופן שוטף כך שאם התאגיד הבנקאי הנפיק או פרע מכשיר הוני, או שכאשר ישנו פדיון, המרה, מחיקה או שינוי אחר מהותי באופי של מכשיר הוני קיים, הטבלה לאחר אירוע זה תהיה מעודכנת. מובהר כי אין צורך בגילוי מספרים השוואתיים.

ב. תאגיד בנקאי נדרש לתת גילוי נוסף להרכב ההון הפיקוחי בהתאם להנחיות הבאות :

- במידה ותאגיד בנקאי נותן גילוי ליחסים המתבססים על רכיבי הון פיקוחי (לדוגמא יחס הון עצמי מוחשי – "Tangible Common Equity"), יש להוסיף הסבר מקיף כיצד חושבו יחסים אלו.
- תאגיד בנקאי נדרש לתת גילוי מלא לכל ההתניות והתנאים (full terms and conditions) של כל המכשירים הנכללים בהון הפיקוחי.

גילוי כמותי :

ג. יש לתת גילוי על הרכב ההון הפיקוחי, בהתאם להנחיות המפורטות בנספח 2.

ד. יש לתת גילוי כמותי שיבהיר את הקשר בין המאזן בדוחות הכספיים שפורסמו ורכיבי ההון הפיקוחי, בהתאם להנחיות בנספח 3.

טבלה 3 : הלימות ההון

גילוי איכותי :

א. דיון תמציתי בגישה של התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון שלו כדי לתמוך בפעילויותיו בהווה ובעתיד.

גילוי כמותי :

ב. נכסי סיכון ודרישות הון** בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות :

* הגילוי הנדרש על ידי מסגרת העבודה הנוגעת להון עודכן בהתאם למסמך שפרסמה ועדת באזל בחודש יוני 2012 בדבר "דרישות גילוי על הרכב ההון".

** כאשר בטבלאות בהוראות שעה זו קיימת דרישת גילוי לדרישות הון, דרישות ההון יחושבו לפי נכסי הסיכון המתייחסים כפול שיעור ההון הכולל הנדרש מהתאגיד הבנקאי. לדוגמא: תאגיד בנקאי שאינו עונה על הגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, דרישות ההון יחושבו לפי נכסי הסיכון המתייחסים כפול שיעור של 12.5%.

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2401 מיום 17/10/2013 ("עדכון הוראות מעבר בנושא מדידת הכנסות ריבית")

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
* (2/13) [1] 672-3	(2/13) [1] 672-3
(10/13) [2] 672-4	(2/13) [1] 672-4
(10/13) [1] 672-4.1	-----
* (9/13) [3] 699-108	(9/13) [3] 699-108
(10/13) [1] 699-109	-----

*עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2404 מיום 26/11/2013 ("הוראת שעה – יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין תגמול")

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
* (2/09) [14] 630-5	(2/09) [14] 630-5
(11/13) [18] 630-6	(6/09) [17] 630-6
(11/13) [4] 694A-3	(8/13) [3] 694A-3-4
* (8/13) [3] 694A-4	-----
(11/13) [3] 694A-21	(8/13) [2] 694A-21
(11/13) [1] 694A-21.1- 21.5	-----
* (8/13) [1] 694A-22	(8/13) [1] 694A-22
* (9/13) [3] 699-108	(9/13) [3] 699-108
(11/13) [2] 699-109	-----

*עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2408 מיום 02/02/2014 ("הוראות מעבר לשנת 2013")

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(2/14) [18] 661-2	(5/12) [17] 661-2
* (3/12) [16] 661-7	(3/12) [16] 661-7
(2/14) [14] 661-8	(1/13) [13] 661-8
(2/14) [5] 661-8.1	(4/13) [4] 661-8.1
* (4/11) [1] 661-8.2	(4/11) [1] 661-8.2
(2/14) [5] 661-10.3	(1/13) [4] 661-10.3
(2/14) [1] 661-10.3.1-10.3.2	-----
(2/14) [8] 661-10.4	(6/13) [7] 661-10.4
(2/14) [13] 661-15	(12/11) [12] 661-15
(2/14) [1] 661-15.1-15.20	-----

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
*(2/12) [15] 661-16	(2/12) [15] 661-16
(2/14) [2] 661-20.11.1	(11/12) [1] 661-20.11.1
*(11/12) [2] 661-20.12	(11/12) [2] 661-20.12
*(12/11) [10] 664-1	(12/11) [10] 664-1
(2/14) [12] 664-3	(12/11) [11] 664-3
*(12/11) [1] 664-9.1	(12/11) [1] 664-9.1
(2/14) [16] 664-10	(12/11) [15] 664-10
*(11/00) [8] 669-89	(11/00) [8] 669-89
(2/14) [14] 669-92	(12/11) [13] 669-92
(2/14) [1] 673-1-8	-----
(2/14) [2] 674-1	(8/13) [1] 674-1
*(8/13) [1] 674-2	(8/13) [1] 674-2
(2/14) [19] 690	(3/12) [18] 690-1
*(1/04) [11] 690-7	(1/04) [11] 690-7
(2/14) [5] 694A-3	(11/13) [4] 694A-3
*(8/13) [3] 694A-4	(8/13) [3] 694A-4
*(8/13) [3] 694A-5	(8/13) [3] 694A-5
(2/14) [4] 694A-6	(8/13) [3] 694A-6
-----	(7/12) [2] 698B-1
-----	(12/11) [1] 698B-2-31
*(9/13) [3] 699-108	(9/13) [3] 699-108
(02/14) [3] 699-109	(11/13) [2] 699-109
(02/14) [1] 699-110	-----